

Budgetskrivelse 2024

Funktionsstödsnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Beslut, händelser och förändringar i omvärlden	4
Förändringar i omvärlden leder till förändrat behov av stöd	4
Osäker omvärld och effektiviseringstryck i offentlig sektor	6
Översyn av den kommunalekonomiska utjämningen	6
Statliga utredningar och beslut som kan påverka nämnden framöver	7
Kompetensförsörjning och behov av systematisk kompetensutveckling	9
Behov av förändringar i Malmö stad	10
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	12
Gemensamma satsningar för ökad kvalitet och ekonomi i balans	12
Utveckling av verksamhetsområden	14
Kompetensutveckling och kompetensförsörjning	20
Lokaler	22
Digitalisering	23
Kommunbidrag	25
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	30
Begäran om investeringsram	32
Investeringsram	32

Sammanfattning

Funktionsstödsnämndens målgrupper innefattar Malmöbor i alla åldrar med unika och föränderliga förutsättningar och ofta med livslångt behov av insatser. Nämndens uppdrag är komplext och brett och stödbehovet kan variera mycket mellan verksamheter och brukare.

Många Malmöbor har ett stödbehov som kan kopplas till ansvarsområden hos olika nämnder. Detta förutsätter en helhetssyn genom fördjupad samverkan mellan stadens förvaltningar och med regionen, civilsamhället samt med andra aktörer. Det är av vikt att målgruppernas behov synliggörs i stadens prioriteringar och satsningar.

Förändringar i omvärlden, utvecklingstrender på global nivå samt nya lagar eller myndighetsbeslut är faktorer som påverkar funktionsstödsnämndens verksamhet och ekonomi på kort och lång sikt. Osäkerheten i omvärlden och i den globala ekonomin leder till ett ökat effektiviseringsstryck i offentlig verksamhet framöver. En av de identifierade trenderna i Malmö stads omvärldsanalys är att offentlig sektor går mot en tid där de ekonomiska resurserna ska räcka till fler och större behov. Detta i kombination med att kostnadsutvecklingen framöver präglas av osäkerhet ställer ökade krav på att befintliga resurser måste nyttjas effektivt.

Det nuvarande ekonomiska läget utgör en stor utmaning för funktionsstödsnämnden. Förvaltningen genomför ett omfattande utvecklingsarbete för att möta de utmaningar som bedöms ha påverkat kostnadsutvecklingen de senaste åren. Det pågående utvecklingsarbetet förutsätter förändringar och omställningar i verksamheten som tar tid att implementera, vilket skapar en osäkerhet kring tidpunkten då en full ekonomisk effekt av påbörjade åtgärder kan uppnås. Nämnden känner sig trygg i att det pågående utvecklingsarbetet kommer att ge många positiva effekter framöver i form av ökad kvalitet, en effektivare styrning och minskade kostnader på sikt.

Funktionsstödsnämnden vill samtidigt framhålla att de åtgärder som genomförs inom ramen för det pågående utvecklingsarbetet inte bedöms svara mot samtliga utmaningar som nämnden identifierat. Nämnden bedömer också att behovet av ökade ekonomiska resurser för att kunna möta identifierade utmaningar i nuläget överskrider den del som nämnden själv kan finansiera genom pågående effektiviseringsåtgärder.

Mot bakgrund av genomförd analys av nuläget såväl som prognostiserad utveckling framöver är bedömningen att volymerna kommer öka utanför ramen för demografikompensationen inom insatser som daglig verksamhet, boendestöd och korttidsvistelse. Behovet av ekonomiska resurser inom hälso- och sjukvårdsorganisationen med koppling till volym- och behovsförändringar i övriga verksamheter har ökat kontinuerligt och ackumuleras över tid. Vidare bedöms det att ett bättre utbud av främjande och förebyggande insatser till barn och unga är både kostnadseffektivt och till gagn för den enskilde brukaren och dess anhöriga samt bidrar till att behovet av LSS-boende inte ökar ytterligare. Nämnden konstaterar även fortsatta utmaningar inom utförandet av personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken där schablonbeloppets låga nivå gör att insatsen inte kan finansieras enbart av intäkter från Försäkringskassan. Inom socialpsykiatri är det av vikt att kunna upprätthålla de goda resultat som uppnåtts genom satsningar med statlig finansiering.

Att fortsätta bygga nya boenden för nämndens målgrupp inom LSS-området kommer vara fortsatt prioriterat de kommande åren. Funktionsstödsnämnden vill framhålla vikten av att kommunfullmäktige avsätter medel för LSS-utbyggnad under 2024. Samtidigt är förvaltningens befintliga lokalbestånd i behov av underhåll framöver.

Funktionsstödsnämnden konstaterar att inför 2024 finns det behov av ett utökat kommunbidrag för att kunna möta de förändringar och utmaningar som nämnden står inför, samtidigt som det pågående utvecklingsarbetet på sikt bedöms ge bättre förutsättningar för ökad kvalitet och lägre kostnader.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Beslut, händelser och förändringar i omvärlden

Förändringar i omvärlden leder till förändrat behov av stöd

Funktionsstödsnämndens målgrupper innefattar Malmöbor i alla åldrar med unika och föränderliga förutsättningar och med många gånger livslångt behov av insatser. Nämndens uppdrag är komplext och brett och stödbehov kan variera mycket mellan verksamheter och brukare. I Sverige har antalet personer med insatser enligt LSS ökat med 10 procent mellan 2015 och 2021. Samtidigt som volymökningar kunnat ses inom vissa insatsområden de senaste åren, så har Malmö en lägre andel personer med insatser inom LSS jämfört med riket totalt och inom insatserna korttidsvistelse, boende för barn och unga samt daglig verksamhet.

Antalet insatser för personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL) fortsätter också öka i landet enligt Socialstyrelsens lägesrapport 2023. De tre största insatserna i landet sett till andel brukare är boendestöd, hemtjänst i ordinärt boende och trygghetslarm, där insatsen boendestöd nästan tredubblats sedan 2007. Andelen personer med boendestöd i Malmö är låg i relation till riket och särskilt i förhållande till de två andra storstadskommunerna. Mellan 2018 och 2021 har andelen av befolkningen med boendestöd i Malmö dock ökat både inom socialpsykiatrin och när det gäller boendestöd som alternativ till LSS-boende för personer med lindrig utvecklingsstörning och/eller autismspektrumtillstånd och i jämförelse med andra kommuner och riket.

Förändringar i omvärlden och kommande förändringar i lagstiftning bedöms också påverka inflödet inom nämndens olika insatser framöver. Inom LSS och SoL kan ökningarna på nationell nivå även komma att ses i Malmö framöver inom vissa insatser.

Ökad diagnostisering

Antalet personer som diagnostiseras med neuropsykiatriska diagnoser har ökat de senaste åren. Utvecklingen är liknande i stora delar av landet och särskilt stor är ökningen bland barn och unga mellan 0–29 år. I Skåne har antalet neuropsykiatriska diagnoser i åldersgruppen nästan fördubblats mellan 2010 och 2020. I åldrarna 30–39 och 40–49 har diagnoserna ökat med 76 respektive 61 procent. Den ökade diagnostiseringen bedöms inte i första hand bero på att en större andel av befolkningen har autism eller andra psykiska funktionsnedsättningar, utan på att fler diagnostiseras till följd av förbättrad medicinsk kunskap, förändrade bedömningskriterier och en större benägenhet att utreda. De successiva förändringarna får till följd att fler personer över tid kan vara berättigade stöd och insatser som funktionsstödsnämnden ansvarar för.

Ökat antal barn och unga i anpassad grund- och gymnasieskola

De senaste åren har andelen elever på landets anpassade grund- och gymnasieskolor ökat. Från att tidigare ha följt den generella utvecklingen av elevunderlaget har andelen i anpassad grundskola ökat kontinuerligt sedan läsåret 2019/20. Som en följd av att antalet elever i anpassad grundskola ökat så ökar också antalet elever i anpassad gymnasieskola för sjätte året i rad. Prognoser från gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen i Malmö visar på en stor ökning av elevantalet från och med höstterminen 2022, till och med vårterminen 2027. Under perioden väntas elevantalet mer än fördubblas.

Det finns nödvändigtvis ingen direkt korrelation mellan antal elever i anpassad gymnasieskola och behov av insatser som funktionsstödsnämnden ansvarar för. De senaste åren har dock i genomsnitt 64 procent av samtliga avgångselever från anpassad gymnasieskolan beslut om daglig verksamhet enligt LSS i Malmö. Om samma trend håller i sig skulle det därför innebära ett ökat behov av daglig verksamhet de kommande åren, men troligtvis även också av andra av nämndens insatser.

Meningsfull sysselsättning för vuxna

Unga med funktionsnedsättning och unga med psykisk ohälsa är två grupper som är överrepresenterade inom gruppen unga som inte arbetar eller studerar, där orsakerna ofta är komplexa. En lägre andel invånare i Malmö har insatsen daglig verksamhet jämfört med både rikssnittet och de andra storstadskommunerna. Samtidigt har daglig verksamhet i Malmö haft en kraftig tillströmning av brukare de senaste åren. För perioden 2018–2022 har det skett en volymökning på totalt 14 procent, ökningen har varit särskilt stor sedan hösten 2020. Ökningen av antalet brukare står inte i proportion till ökningen av antalet personer i arbetsför ålder i staden, som var cirka 4 procent för perioden.

Förvaltningen konstaterar att allt fler brukare ansöker om insatsen i en högre ålder. Den anpassade gymnasieskolan står för närvarande för cirka 25 procent av det totala inflödet till daglig verksamhet till skillnad från tidigare 75 procent. Det är svårt att hitta hela förklaringen till förändringen men verksamheten bedömer att en anledning kan vara att arbetsmarknaden och andra sociala arenor har minskat för målgruppen. Nationella förändringar under de senaste åren såsom digitalisering av Arbetsförmedlingen och tidigare även Samhalls förändrade verksamhet såväl som en långvarig pandemi bedöms ha haft en negativ påverkan på tillgången till arbete och studier för målgruppen. Förändringarna kan påverkat antalet personer som ansöker om och får daglig verksamhet LSS, med koppling i första hand till ökningen inom gruppen med lägst stödbehov. Dessa förändringar i kombination med ökat antal elever i anpassad gymnasieskola förväntas också leda till ökat söktryck på daglig verksamhet framöver.

Regeringen har gett Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) i uppdrag att sammanställa kunskap samt att identifiera insatser som kan underlätta övergången till arbete eller studier för målgrupperna. Forte ska senast november 2024 lämna en redovisning av uppdraget till Socialdepartementet. Målgruppen kan vara aktuella för insatser från både funktionsstödsförvaltningen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen och tät samverkan är viktigt för att säkerställa att individen får rätt insatser och att resurser används effektivt.

Uppdrag har även getts till Socialstyrelsen avseende framtagande av kunskapsstöd kring hur daglig verksamhet kan utformas så att de som står längst från arbetsmarknaden får ökade möjligheter till såväl att förvärva och bibehålla sina förmågor utifrån sina egna förutsättningar som delaktighet i samhället. Uppdraget som genomförs tillsammans med Myndigheten för delaktighet och Sveriges kommuner och regioner ska redovisas senast juni 2024.

Ökat antal äldre

Den ökande livslängden i befolkningen gör att gruppen äldre ökar i samhället, liksom antalet människor med kognitiv sjukdom/demens. Även personer med intellektuell funktionsnedsättning och/eller psykisk funktionsnedsättning uppnår idag pensionsålder och däröver. Det innebär att dessa personer lever med risk att drabbas av samma problem som övriga populationen när det kommer till åldrande och demens. Dock är risken för demens större hos personer med intellektuell funktionsnedsättning och enligt Socialdepartementet kan demenssjukdom hos personer med funktionsnedsättning vara svårare att upptäcka då demenssjukdomen kan förväxlas med funktionsnedsättningen.

I Malmö är andelen brukare över 65 år högre än riksgenomsnittet och även högre än i de andra storstadskommunerna. Sett över tid har andelen äldre brukare i Malmö även ökat i högre takt än befolkningen, en utveckling som ej ses i riket. Detta kan medföra en ökad vård- och omsorgstyngd i förvaltningens verksamheter. Att personer med funktionsnedsättning också får det som betraktas som effekter av åldrande tidigare i livet kan också ha påverkan.

Osäker omvärld och effektiviseringstryck i offentlig sektor

Osäkerhet i omvärlden och i den globala ekonomin påverkar funktionsstödsnämndens verksamheter och målgrupper. Det förändrade omvärldsläget innebär ett ökat nationellt fokus på säkerhets- och beredskapsfrågor. Detta medför bland annat att beredskapen inom vård och omsorg samt socialtjänst behöver stärkas där Socialstyrelsen och länsstyrelserna har ett stödjande uppdrag. Beredskapen behöver vara mer flexibel och klara av att hantera behov som uppstår under fredstida kriser, höjd beredskap och krig.

Förändringarna i omvärlden har också medfört prishöjningar på flertalet varor och tjänster samt energipriser vilket påverkar nämndens ekonomi och förvaltningens verksamheter. Det globala ekonomiska läget med en stigande inflation talar för att priserna kommer fortsätta att stiga framöver. Även stora prishöjningar hos stadens avtalsleverantörer genomförs, till exempel när det gäller hjälpmedel.

Ökat effektiviseringstryck i offentlig verksamhet är en av de identifierade trenderna i Malmö stads omvärldsanalys, där det framgår att offentlig sektor går mot en tid där de ekonomiska resurserna ska räcka till fler och större behov. Detta i kombination med att kostnadsutvecklingen framöver präglas av osäkerhet ställer ökade krav på att befintliga resurser måste nyttjas mer effektivt.

För att begränsa kostnadsökningar och uppnå en ekonomi i balans arbetar förvaltningen med identifierade områden där effektiviseringsåtgärder, prioriteringar och omställning av verksamheten är nödvändiga. För att möta de kommande årens ekonomiska utmaningar behöver arbete även ske i samverkan mellan stadens förvaltningar, med regionen, civilsamhället och andra aktörer för att gemensamt uppnå en förflyttning på lång sikt.

Översyn av den kommunalekonomiska utjämningen

En parlamentariskt sammansatt kommitté har fått i uppdrag att göra en översyn av den kommunalekonomiska utjämningen. Syftet med uppdraget är att säkerställa att den kommunalekonomiska utjämningen ger kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd och annan kommunal service, trots skillnader i skattekraft och strukturella förutsättningar

Kommittén ska bland annat analysera och utvärdera utjämningen av kostnader för verksamhet enligt LSS och vid behov föreslå ändringar, analysera hur påverkbarheten inom systemet skulle kunna minskas samt vid behov ta fram nya beräkningar för utjämningen av kostnader inom systemet. Uppdraget ska redovisas senast maj 2024.

Malmö stad betalar årligen cirka 200 mnkr till det nationella LSS-utjämningssystemet. Systemet baseras på kommuners standardkostnad per invånare och att Malmö betalar en utjämningsavgift grundar sig på att staden har lägre LSS-kostnader per invånare än snittet i riket.

Diskrepansen mellan en kostnadseffektivitet ur kommunalekonomisk synpunkt och en höjd avgift till LSS-utjämningssystemet har uppmärksammats av Sveriges kommuner och regioner (SKR): "En översyn av LSS-utjämningssystemet bör undersöka möjligheten till att minska dess påverkbarhet och öka de ekonomiska incitamenten vid effektiviseringar. Nuvarande system medför att en kommun bara får behålla 70 procent av sina effektiviseringar beträffande personalkostnader." Vidare tar SKR upp behovet av att utjämningssystemet ska ta hänsyn även till kostnader för insatser enligt socialtjänstlagen som ges till målgruppen som komplettering eller alternativ till LSS-insatser.

Ett exempel inom funktionsstödsnämndens verksamhet är insatsen boendestöd enligt SoL som beviljas som alternativ till LSS-boende. Insatsen är kostnadseffektiv för nämndens ekonomi men har samtidigt en negativ påverkan på Malmö stads utjämningsavgift då kostnaden för SoL-insatser inte räknas in i standardkostnaden som står till grund för LSS-utjämningen.

Tilldelningen av ekonomiska resurser till funktionsstödsnämnden påverkas inte av Malmö stads avgift till LSS-utjämningen. Utfallet i systemet för utjämning av LSS-kostnader är samtidigt en av de faktorer som varje år påverkar stadens tillgång till ekonomiska medel i sin helhet.

Statliga utredningar och beslut som kan påverka nämnden framöver

Förändringar inom personlig assistans

Inom personlig assistans sker stora förändringar på nationell nivå, vilket påverkar verksamhet och ekonomi i Malmö såväl som i andra kommuner i landet.

Lagändringar inom personlig assistans trädde i kraft 1 januari 2023. Två nya grundläggande behov infördes avseende stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning samt stöd som den enskilde behöver under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd. Vidare infördes även ett schabloniserat föräldraavdrag. Förändringarna förväntas innebära att fler barn och vuxna kommer att söka om insatser samt få dem beviljade, vilket sannolikt medför ett ökat tryck på nämndens handläggare som utreder ansökningar. Enligt utredningen bedömdes dock förändringarna leda till att den personliga assistansen som finansieras av kommunen minskar. Funktionsstödsnämnden ställde sig i sitt yttrande tveksam till denna bedömning och menade att det finns fortsatt risk att staten och kommunen gör olika bedömningar kring kriterierna, vilket kan medföra en stor andel avslag från Försäkringskassan. Nämnden menar att detta kan leda till fler brukare med kommunal assistans vilket kan påverka verkställighet och medföra kostnadsökningar för kommunen. En viss ökning av ansökningar både vad gäller antal barn och vuxna och antal timmar kan ses redan nu. Det är dock för tidigt att dra slutsatser av detta då det ännu inte finns någon rättspraxis kring tolkningar av den nya lagen, men ökning förväntas synas i större utsträckning från och med hösten. Varken antalet ärenden med beviljad personlig assistans eller antalet timmar ökade våren 2023 jämfört med tidigare år.

Huvudmannaskapsutredningen för personlig assistans presenterade sitt slutbetänkande i mars 2023 och en remissrunda genomfördes. Utredningen föreslår att all personlig assistans blir statlig och att kommunernas assistans överförs till Försäkringskassan under ett års tid med start i januari 2026. Kommuner ska dock fortsätta utföra assistans om den enskilde begär det och blir därmed en av flera assistansutförare, men med ett särskilt ansvar för att den enskilde alltid ska kunna få den insats som hen har rätt till. Vidare föreslås det att kommunerna, eftersom övergången till statligt huvudmannaskap sker successivt, ska kunna få ersättning för de kostnader för personlig assistans som de har efter ikraftträdandet fram till att Försäkringskassan tar över besluten. Utredningen bedömer även att Försäkringskassan och kommunerna behöver minst 12 månader för att förbereda ett förstatligande, vilket innebär att riksdagen måste fatta beslut om förändringen senast hösten 2024.

I sitt yttrande över utredningens förslag menade nämnden att förberedelserna för övergången kommer att under minst ett års tid generera utökade kostnader för handläggning och administration i en omfattning som i dagsläget är svår att uppskatta. Nämnden konstaterade vidare att kostnader som kan härledas till övergången kan uppstå i kommunal verksamhet även efter 2026 års utgång och ställde sig därför positiv till utredningens förslag att regeringen bör följa upp om det behövs fortsatt ekonomisk kompensation till kommunerna efter den 31 december 2026.

Samsjuklighetsutredningen

Utredningen presenterade sitt slutbetänkande i januari 2023. Slutbetänkandet föreslår hur en ny tvångsvårdslagstiftning ska utformas när det gäller personer som har skadligt bruk eller beroende. Andra förslag är att all behandling av skadligt bruk och beroende ska vara ett ansvar för regionernas hälso- och sjukvård, att socialtjänstens ansvar för personer med skadligt bruk och beroende ska förtydligas samt att det blir obligatoriskt för kommuner och regioner att gemensamt bedriva en samordnad vård- och stödverksamhet för personer med särskilt stora samordningsbehov. Lagändringar föreslås träda i kraft januari 2026 men reformen föreslås genomföras stegvis under en femårsperiod. Reformen innebär att kommunerna behöver ställa om sin verksamhet från ett behandlingsfokus till att utveckla sociala stödinsatser. Vidare föreslår utredningen att det inrättas en nationell stödstruktur på SKR och att det ska utgå stimulansmedel till regioner och kommuner under femårsperioden. Förvaltningens och Region Skånes integrerade FACT-team ligger i linje med vård- och stödformen som samsjuklighetsutredningen föreslår. Det är svårt att i dagsläget bedöma förslagets påverkan på funktionsstödsnämndens verksamhet och ekonomi men bedömningen är att en av reformens konsekvenser som får en direkt påverkan på nämndens ekonomi är snabbare utskrivning från heldygnsvården.

Förslag om ny socialtjänstlag

Utredningen ”Framtidens socialtjänst” har genomfört en översyn av socialtjänstlagen och lämnat förslag som skapar förutsättningar för en hållbar socialtjänst, såsom förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst, övergripande planering och planering av insatser, kunskapsbaserad socialtjänst och möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning. Den nya socialtjänstlagen föreslogs initialt träda i kraft i januari 2023. Regeringen har dock aviserat att ett nytt lagförslag presenteras först 2024. Bedömningen är att den nya socialtjänstlagen kommer att medföra ökade kostnader initialt, vilket utredaren menar att kommunerna behöver kompenseras för.

Förslag om ny äldreomsorgslag

Utredningen ”Nästa steg - Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer” (SOU 2022:41) har föreslagit en äldreomsorgslag som ny lag med ikraftträdande i januari 2024. Utredningen föreslår även hur hälso- och sjukvårdslagstiftningen kan förstärkas så att kvalitet och tillgänglighet förbättras för personer som får kommunal hälso- och sjukvård, både för personer som har stöd och hjälp från äldreomsorgen och för övriga målgrupper inom den kommunala primärvården.

Utredningens förslag tar avstamp i strukturella problem och utmaningar för vården och omsorgen till äldre personer. Förslagen avser tillvarata de möjligheter som finns i att utveckla såväl äldreomsorg som kommunal och regional primärvård, och inte minst det proaktiva, hälsofrämjande och personcentrerade förhållningssättet.

Fast omsorgskontakt med kompetenskrav undersköterska

I juli 2022 infördes en ny bestämmelse i SoL, med krav på att den som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt med kompetenskrav undersköterska. Omsorgskontakten ska tillgodose den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning när hemtjänstinsatsen verkställs och ska vara en utpekad person som har god personkännedom om omsorgstagaren och en helhetsbild av hans omsorgssituation. Från och med juli 2023 får endast den som har yrkesbevis rätt att använda yrkestiteln undersköterska utses till fast omsorgskontakt. Inom förvaltningen pågår ett arbete med att kartlägga medarbetare med behörighet som undersköterska. Därefter kommer en konvertering av titlar ske för dessa medarbetare från stödassistent till undersköterska. De skärpta kompetenskraven kan innebära en utmaning när det gäller rekryteringen av nya medarbetare framöver.

Brott i välfärden och sekretessutredningen

Oegentligheter och brott i välfärden är en fortsatt utmaning på nationell nivå och har identifierats av SKR som en av de tio viktigaste trenderna som påverkar det kommunala uppdraget. Sekretessutredningen, som genomfördes på uppdrag från Finansdepartementet och presenterades i juni 2022 föreslår en sekretessbrytande bestämmelse som innebär att myndigheter, kommuner och andra organ som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen ska kunna utbyta uppgifter om enskilda som behövs för att säkerställa korrekta beslutsunderlag och göra efterkontroller. Syftet är bland annat att underlätta informationsutbytet för att komma åt arbetslivskriminalitet och felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Ett område som är särskilt utsatt för risk är personlig assistans. För att minimera risken för felbetalningar och säkerställa rätt användning av ekonomiska resurser och i enlighet med Malmö stads handlingsplan fortsätter förvaltningens kontrollgrupp utveckla sitt arbete. Kontrollgruppens insatser har resulterat i ett förebyggande arbete som medför att felaktiga utbetalningar kan stoppas i tid och bygger på ett brett samarbete inom staden, med statliga myndigheter och med aktörer i civilsamhället.

Fortsatt omställning till nära vård

Nära vård är en genomgripande förändring av hälso- och sjukvården på nationell, regional och kommunal nivå. Omställningen till nära vård ska vara genomförd till 2027 och syftar till att patienter och anhöriga ska känna sig delaktiga i hälso- och sjukvården och att vården ska vara lättillgänglig och ges med god kontinuitet. För att lyckas med detta behöver hälso- och sjukvården i högre grad organiseras och bedrivas med utgångspunkt från patientens behov och förutsättningar.

Funktionsstödsnämnden fortsätter arbetet med omställningen till nära vård, ett arbete som berör samtliga nämndens verksamheter. Arbetet med omställningen sker tillsammans med socialförvaltningarna, skolförvaltningarna samt med såväl regional som kommunal primärvård och slutenvård där barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri är viktiga aktörer.

Kompetensförsörjning och behov av systematisk kompetensutveckling

Fram till 2031 minskar antalet personer i arbetsför ålder i sex av tio kommuner och antalet sysselsatta på arbetsmarknaden ökar endast med 169 000 personer. Det medför en kompetensutmaning att kunna anställa personal med rätt kompetens. Den kompetensutmaning som välfärden står inför innebär också att det blir viktigare att behålla och utveckla den personal som redan finns i verksamheterna. Frågor såsom arbetsmiljö, minskad sjukfrånvaro samt att stödja medarbetarnas utveckling och stärka ledarskapet behöver prioriteras.

Socialstyrelsens nationella kartläggning av kompetensen hos personal som arbetar i bostad med särskild service enligt LSS visar att det inom LSS-området saknas samma tydliga professionaliseringsprocesser som återfinns inom exempelvis sjukvård, skola eller det sociala arbetet. Kartläggningen visar också att det finns begränsningar i tillgång till kompetensutveckling för personal på LSS-boenden. Vidare har inspektionen för vård och omsorg (IVO) under flera år uppmärksammat att personer på LSS-boenden utsätts för tvångs- och begränsningsåtgärder trots att lagstiftningen inte tillåter det och det konstateras att en ökning av personal med mer formell kompetens minskar antalet tvångs- och begränsningsåtgärder samt andra missförhållanden. Vidare krävs hög kompetens för att kunna minimera arbetsmiljöriskerna som kan komma med personer med vissa utmanande beteenden. Arbetsgivaren är skyldig att se till att arbetet kan utföras utan risk för ohälsa eller olycksfall.

Den lägsta grundnivån för kompetens inom funktionsstödsområdet är för närvarande oklar ur ett nationellt perspektiv. Programmen på gymnasieutbildningarna är, särskilt efter att de justerats, för smala i förhållande till de kunskapsbehov som behövs inom funktionsstödsområdet. Det saknas även utbildningar för ledare inom funktionsstödsområdet. Detta medför att kommunerna behöver grundutbilda och vidareutbilda medarbetare i den egna organisationen.

Funktionsstödsnämnden anser att funktionshinderområdet behöver belysas nationellt i större utsträckning och ser behov av att funktionshinderområdet blir ett eget kunskapsområde vid sidan av äldreomsorg och individ- och familjeomsorg. Genom att göra området till ett eget kunskapsfält och tydligare sätta behovet av kompetenssatsningar, stöd i bemanningsfrågor, ledarskap och forskning i fokus kommer målgruppen personer med funktionsnedsättningar att gynnas. Detta ligger i linje med Socialstyrelsens utredning om förutsättningarna för att starta ett nationellt kompetenscentrum för frågor som rör intellektuell funktionsnedsättning och autism inom LSS-området. Socialstyrelsens slutsats är att ett sådant centrum behövs, både för att höja kompetensen på området och för att mer systematiskt samla och sprida kunskap. Av rapporten, som togs fram i oktober 2022, framgår att rätt kompetens för ledning och personal är en förutsättning för god kvalitet i verksamheterna.

Skärpt tillämpning av reglerna avseende dygnsvila

Från och med oktober 2023 träder skärpt tillämpning av reglerna avseende dygnsvila i kraft, vilket kommer att innebära en omställning för såväl brukare som medarbetare. I korthet innebär reglerna att medarbetarnas rätt till 11 timmars sammanhängande dygnsvila under varje 24-timmarsperiod förstärks och att möjligheterna att göra undantag begränsas. Det har träffats överenskommelser som berör yrkesgrupper inom nämndens ansvarsområde, vilket behöver beaktas i bemanningsplaneringen framöver.

Orsaken till den skärpta tillämpningen av reglerna för dygnsvila är behovet att skydda medarbetares arbetsmiljö. Reglerna är normativa för att inte riskera att lokala avtal ska försämra skyddet för dygnsvilan. För medarbetarna innebär de nya reglerna ett förstärkt skydd för vila och återhämtning, men schemaförändringarna kan också innebära att medarbetare upplever försämrade möjligheter att kombinera arbetsliv med privatliv.

Behov av förändringar i Malmö stad

Socialnämndernas insatser riktar sig till Malmöbor som återfinns i samtliga åldrar. Många Malmöbor har ett stödbehov som kan kopplas till ansvarsområden hos olika nämnder. Detta förutsätter en helhetssyn genom fördjupad samverkan mellan stadens förvaltningar och med regionen, civilsamhället samt med andra aktörer. Det handlar om att synliggöra målgruppernas behov, kraftsamla kring rätt frågor i staden och tydliggöra respektive nämnds ansvar för att få till förflyttning.

I socialnämnderna återfinns en stor del av Malmöborna som behöver stöd från Malmö stad. Det är av vikt att målgruppernas behov synliggörs i stadens prioriteringar och satsningar. Rapporter och utredningar som ligger till grund för beslut behöver lyfta en bredd av behov för att spegla stadens invånare.

Hållbarhetsrapporten och rapporten Ung livsstil är områden där statistik och analys bör breddas för att bättre fånga personer med funktionsnedsättning än vad de hittills gjort.

En öppen och tillgänglig stad för alla

För att möjliggöra en stad öppen för alla krävs att arbetet med tillgänglighet och universell utformning stärks och genomsyrar samtliga nämnders uppdrag och verksamhet, allt från byggprocesser till kultur- och fritidsaktiviteter eller trygghetsskapande insatser. Universell utformning och tillgänglighet tenderar ibland att behandlas som en särskild aspekt riktad till en avgränsad grupp. Men universell utformning bör inte förstås som insatser för personer med funktionsnedsättning, utan som ett tankesätt, en process och ett utförande som inkluderar alla – också de med funktionsnedsättning. En utgångspunkt i universell utformning i gestaltningen av staden är att skapa en mer inkluderande design som medför flexibilitet och öppnar upp för olikhet och mångfald. Det är avgörande att tillgänglighet och universell utformning integreras i stadens processer annars finns risken att anpassningar görs i senare skeden vilket kan leda till dyrare lösningar, att tillgänglighetsinsatser kopplas till särskilda kostnader och, framförallt, att resultaten blir mindre inkluderande vilket utestänger Malmöbor.

Ansvar för att bevaka, beakta och arbeta med tillgänglighet åligger varje nämnd med utgångspunkt från sitt eget ansvarsområde. Arbetet med tillgänglighet är och behöver emellertid bedrivas tvärsektorielt, vilket bland annat ställer krav på samverkan och samordning mellan relevanta aktörer. Det behövs helhetssyn och samsyn kring målsättning och prioritering samt samverkan mellan nämnderna och förvaltningarna för att få till ett aktivt och effektivt arbete. Förutsättningarna för att arbeta aktivt, effektivt och strukturerat med tillgänglighet i Malmö stad bedöms kunna förbättras om det finns en tydlig och gemensam riktning för arbetet. Under 2023 har förvaltningen av dessa anledningar inlett en dialog och samverkan med bland andra stadsbyggnadskontoret, serviceförvaltningen och fastighets- och gatukontoret med ambitionen att motverka stuprörsarbete, öka den generella kunskapsnivån och tydliggöra riktning, målsättning och prioriteringar för stadens arbete med tillgänglighet på liknande sätt som exempelvis görs i Stockholm och Göteborg. Detta för att möjliggöra för varje individ att använda sin egen kraft så långt som möjligt i den öppna staden.

Digitalisering

Det pågår ett utvecklingsarbete i Malmö stad med syftet att samtliga förvaltningar ska kunna ta vara på de teknik- och digitaliseringsmöjligheter som finns, på ett likvärdigt sätt och med hänsyn till verksamhetsspecifika behov. Inför framtagandet av en förankrad överenskommelse mellan Malmö stads organisation för IT och Digitalisering (ITD) och stadens förvaltningar gällande den gemensamma utveckling som behövs har förvaltningarnas digitaliseringsbehov inventerats och önskade förflyttningar formulerats. Planerad utveckling för 2024 såväl som önskad utveckling över en längre tidsperiod har synliggjorts.

Infrastruktur och nätaccess är ett av de utvecklingsområden som ingår i överenskommelsen. En av planerade förflyttningar för 2024 är att etablera en teknisk plattform för att öka tillgänglighet till nät för boenden, föreningar och andra organisationer som verkar i Malmö stads fastigheter.

Funktionsstödsnämnden välkomnar en lösning som underlättar tillgång till internet för samtliga nämndens boenden och vill framhålla att det är av yttersta vikt att detta prioriteras och drivs fram skyndsamt för att motverka det digitala utanförskapet för målgruppen.

Ett annat utvecklingsområde som berör nämndens verksamhet i hög grad är den digitala arbetsplatsen med koppling till behovet av att digitalisera vanligt förekommande arbetsflöden genom ”interna” e-tjänster där elektronisk signering ingår. Mot bakgrund av det arbete som nämnden bedriver på området är det positivt att ITD under 2024 kommer att aktivt verka för att användningen av elektronisk signering hos stadens verksamheter ökar genom att stötta förvaltningarna i deras införandeprocess.

Vidare planeras för 2024 ett ökat stöd till stadens förvaltningar för att öka den digitala kompetensen, då förmågan att nyttja digital teknik är en förutsättning för att klara en ökad efterfrågan inom välfärdsuppdraget framöver.

Färdtjänst

En väl fungerande färdtjänst är en förutsättning för att funktionsstödsnämndens målgrupper ska kunna tillförsäkras självständighet och delaktighet i samhället och därmed kunna leva som andra. Under de senaste åren och fram till hösten 2022 konstaterades dock en gradvis försämring inom färdtjänsten i Malmö vilket har framförts av både funktionsstödsförvaltningen, enskilda och intresseorganisationer. Färdtjänsten har haft utmaningar i form av kraftiga förseningar och uteblivna turer främst till följd av kapacitetsbrist under vissa tider på dygnet. Samtal har förts mellan berörda förvaltningar i staden gällande kapacitetsbristen i färdtjänsten och ett förslag till upphandlingsunderlag är under framtagande.

För personer med intellektuell funktionsnedsättning är rutiner och förutsägbarhet ofta mycket viktigt och ovisshet och förseningar kan vara svårt att hantera. En dåligt fungerande färdtjänst påverkar i hög grad deltagare i daglig verksamhet men kan också leda till att personer med funktionsnedsättning avstår aktiviteter som exempelvis föreningar anordnar. En följd av detta kan vara att den enskilde är mindre aktiv vilket kan påverka den enskildes fysiska hälsa, sociala gemenskap och självständighet vilket kan medföra ett ökat stödbehov i bostaden. Inom daglig verksamhet leder försenad färdtjänst till att medarbetare behöver stanna kvar efter arbetspasset, vilket i sin tur skapar kostnader för övertid.

När det gäller transport kopplad till daglig verksamhet har förvaltningen i omgångar utrett förutsättningarna för gratis busskort till brukare inom daglig verksamhet. Utifrån Skånetrafikens nuvarande prissättning beräknas detta kosta 7 mnkr på årsbasis. Utifrån nämndens ekonomiska förutsättningar bedöms detta inte vara prioriterat i nuläget.

Gemensamma tidiga insatser till barn och unga

Funktionsstödsförvaltningen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen startade satsningen ”samverkan barn och unga” hösten 2022. Projektet fokuserar på Malmöbor 0–18 år som har både social problematik och funktionsnedsättningar och pågår till augusti 2023. I januari 2023 startade Sofis konsultationsteam (socialtjänst och funktionsstöd i samverkan) som fokuserar på komplexa barnärenden. Teamet består av myndighets- och verksamhetsrepresentanter från de båda förvaltningarna. Vid behov adjungeras funktioner in från Region Skåne samt från skolförvaltningarna. Samarbetet är fokuserat på barnet och dess familj och syftar till att med gemensamma krafter hitta gemensamma helhetslösningar. Teamet fokuserar på att arbeta förebyggande och med barnets bästa och kan ta emot ärenden för respektive förvaltning samt för de barn som är aktuella för utredningar/insatser i båda förvaltningarna. Sofis Team och behov av ytterligare fördjupad samverkan med bland annat regionen och civilsamhället kommer att utvärderas löpande, och denna satsning kommer vara viktig som avstamp för 2024 och framåt.

Hemtjänst

Funktionsstödsförvaltningen har sedan 2019 succesivt tagit över utförandet av hemtjänstinsatser från hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen. Utifrån svårigheterna att utföra en kostnadseffektiv hemtjänst har en dialog påbörjats med hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen om att återta utförandet av de hemtjänstinsatser som nu utförs av funktionsstödsförvaltningen. Inför ett övertagande kommer förvaltningarna genomföra riskanalyser och riskbedömningar kring hur övertagandet ska utformas för att bäst gynna Malmöbon och staden som helhet.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Gemensamma satsningar för ökad kvalitet och ekonomi i balans

Funktionsstödsförvaltningens utvecklingsarbete ”Vårt kärnuppdrag” syftar till att bedriva en verksamhet med rätt kvalitet som möter Malmöbornas behov både idag och i framtiden. Ingången i arbetet är alltid att utgå från Malmöbornas egen kraft och vilja att vara självständig och delaktig samt att möta medarbetarnas engagemang, kunskap och vilja att bidra. Arbetssättet ger en gemensam riktning i kvalitets- och utvecklingsarbetet vilket ska leda till mindre dubbelarbete och mer proaktivt och förebyggande arbete som ger ett mer effektivt användande av resurser.

I april 2023 behandlades rapporten ”Genomlysning av funktionsstödsnämndens ekonomi” i nämnden på uppdrag av kommunfullmäktige. Inom vissa insatsområden har förvaltningen haft en hög kostnadsutveckling och har en högre kostnadsnivå än jämförbara kommuner. I genomlysningen konstateras att de senaste årens kostnadsutveckling beror på en kombination av flera faktorer som många gånger är sammanlänkade och ömsesidigt påverkar varandra. Förvaltningen har startat ett omfattande utvecklingsarbete för att möta de verksamhetsmässiga utmaningar som bedöms ha påverkat kostnadsutvecklingen. I genomlysningen lämnades också ett antal rekommendationer, men i takt med att förändringsarbetet fortskrider kommer sannolikt ytterligare behov av åtgärder och förändringar uppkomma.

Inom ”Vårt kärnuppdrag” och utifrån genomlysningens rekommendationer pågår flera gemensamma satsningar som kommer fortsätta, och ge effekt 2024 och framåt.

Kvalitet i kärnuppdraget genom effektiv verksamhetsstyrning

Effektiv verksamhetsstyrning är ett utvecklingsarbete som är påbörjat och som kommer tillämpas i samtliga verksamheter. Arbetssättet utgår från individuella behovsbedömningar som kopplas samman med personalplanering och schemaläggning med syfte att begränsa kostnadsökningarna samtidigt som Malmöborna får det stöd och den hjälp de har rätt till och medarbetarna tillförsäkras en god arbetsmiljö. Nämndens målgrupp har insatser genom hela livet med fysiska och psykiska förutsättningar som förändras med tiden. Detta kräver att stödinsatser, arbetssätt, kompetens och lokalutformning är följsamma och förändras i takt med individen. För att tillförsäkra att den enskilde får rätt stöd och för att säkerställa att de ekonomiska och personella resurserna används på bästa sätt, behövs det en systematisk bedömning av brukarnas behov.

Arbetet med behovsbedömningar pågår inom samtliga LSS-boenden för vuxna under 2023. Under första halvåret genomförs bedömningar av samtliga brukares individuella behov och resultaten valideras. Behovsbedömningarna skapar förutsättningar för att optimera bemanning och fördela resurser rättvist och utifrån brukarnas faktiska behov av stöd samt ger möjlighet till jämförelser med andra kommuner. Parallellt med bedömningarna pågår arbete med bemanningsplanering och schemaläggning för att möta behovsbedömningarnas resultat. Vidare pågår ett arbete med att utforma tydliga och transparenta resursfördelningsmodeller och en ekonomisk modell för en behovsbaserad fördelning av resurser bedöms vara klar för implementering inför budget 2024.

De första preliminära resultaten bekräftar genomlysningens slutsatser om en hög kostnadsnivå och visar att en omställning av den nuvarande bemanningsplaneringen kommer krävas. Först när behovsbedömningar är genomförda kan insatsens kostnader sättas i relation till behoven och det är därför svårt att i nuläget förutse det slutgiltiga resursbehovet. Omställningsarbetet är omfattande och kommer ta tid och det är därför osäkert om resultatet kan uppnå helårseffekt 2024. Kärnan i omställningsarbetet är att ta vara på människans egen kraft vilket innebär att arbeta för och motivera brukarna att vara så

självständiga och delaktiga i sitt eget liv som möjligt.

Under 2022 har en modell för fördelning av resurser baserad på befintliga behovsbedömningar inom daglig verksamhet tagits fram och använts i samband med fördelningen av ekonomiska resurser i budget 2023. På sikt och under förutsättning att utvärderingen av det pågående arbetet med behovsbedömningar inom LSS-boende faller väl ut kan även daglig verksamhet övergå till en liknande modell för behovsbedömningar. Detta för att skapa likriktade och jämförbara behovsbedömningar inom nämndens verksamheter som därtill möjliggör jämförelse med andra kommuner. Även inom andra insatser inom nämndens ansvarsområden, så som boendestöd och barnboenden kommer behovsbedömningar att genomföras under 2023.

Främjande och förebyggande insatser till vuxna, barn och unga

Det finns ett fortsatt behov av att utveckla förvaltningens förebyggande arbete när det gäller vuxna samt barn och unga. Detta går i linje med förändringar i lagstiftningen som förväntas framöver och som påtalar vikten av att arbeta förbyggande. En kartläggning av utvecklingsbehoven inom förvaltningens verksamheter riktade till barn har genomförts. Syftet är att öka kvalitén i förvaltningens stöd som riktas till barn, deras föräldrar samt till barn som är anhöriga. Kartläggningen syftar även till att säkra en långsiktig hållbar kostnadsutveckling för stödet till barnen som tillhör förvaltningens målgrupper och deras anhöriga.

Stödet som erbjuds ska tillförsäkra att barnen utvecklas till självbestämmande individer som kan leva sitt liv som andra, att barnens vårdnadshavare kan få verklig återhämtning och därigenom har möjlighet att bygga närvarande och långsiktig hållbara relationer med sina barn samt att rätt stöd ges till syskon och andra barn som är anhöriga till nämndens målgrupper. Forskning såväl som förvaltningens egen kartläggning visar att både vårdnadshavare och syskon lever med en mycket hög grad av stress vilket på sikt ofta leder till egen psykisk ohälsa. En konsekvens kan bli att vårdnadshavarna inte längre kan ha sitt barn boende hemma, då den egna funktionen satts ned på grund av psykisk ohälsa och utbrändhet. Detta kan vidare leda till att barn som hade kunnat bo kvar hemma med rätt stödinsatser behöver flytta till ett barnboende enligt LSS.

Att se över förvaltningens kapacitet för korttidsboende och andra förebyggande insatser bedöms både kostnadseffektivt och till gagn för den enskilde brukaren och dess anhöriga. Förebyggande insatser har möjlighet att i vissa fall motverka att beslut om boende till barn och unga blir nödvändigt. Utöver en positiv ekonomisk effekt finns det andra och viktigare vinster i att aktivt arbeta för att barn och unga ska kunna bo kvar i det egna hemmet, varför alla insatser som kan motverka beslut om permanent boende enligt LSS bör övervägas. Det är av stor vikt att arbetet kring barn och unga fördjupas i relation till andra aktörer. Förvaltningen kommer att intensifiera detta arbete i samverkan med skolförvaltningarna, arbetsmarknads- och socialförvaltningen, regionen och civilsamhället.

För att öka kvaliteten för barn och deras familjer kommer myndighetsenheten att i projektform testa ett arbetssätt som innebär att en handläggare har utökat uppdrag kring samordning och samarbete. I uppdraget ingår ansvar för samordning kring barnen samt att sprida kunskap och samarbeta nära berörda aktörer. Effekterna av arbetssättet kommer utvärderas efter projektet slut.

Jämlik hälsa och nära vård

Flera kvalitetshöjande aktiviteter och insatser är uppstartade inom arbetet med jämlik hälsa och nära vård som kommer fortsätta fram tills 2027. Arbetet sker både internt och i samverkan i staden och regionen med fokus på att möta patienten där den är. För att underlätta samverkan är det viktigt att IT-lösningar svarar mot de sekretesskrav som finns. Inom ramen för samverkan med regionens verksamheter är arbetet med så kallade "kontaktvårdcentraler" högt prioriterat vilket förväntas bidra till att fler hälsoundersökningar för brukare genomförs. Ett annat exempel på ett arbete som pågår i förvaltningen handlar om att ge en trygg, säker och likvärdig vård och omsorg till personer med kognitiv sjukdom och deras anhöriga. I detta pågår en pilot av förvaltningens program för kognitiv sjukdom på ett boende. Ett demensprojekt pågår också inom förvaltningens boenden.

De integrerade FACT-teamen (Flexible Assertive Community Treatment) som bedrivs tillsammans med Region Skåne erbjuder ett tvärprofessionellt stöd till personer med psykosjukdom. Arbetssättet bidrar till ökad kvalitet och helhetssyn för brukarna och minskade kostnader för Region Skåne då antalet

inläggningar inom heldygnsvården för deltagare kopplade till FACT-teamen minskat. De sociala stödinsatserna och flexibiliteten i insatserna leder dock till en ökad belastning och ökade kostnader för förvaltningen då fler insatser och stöd ges i hemmet. FACT-teamens arbete är en form av samverkan som behöver appliceras även på andra insatser där både regionen och kommunen är ansvariga.

Kvalitetsgranskningar

Förvaltningen arbetar aktivt med att säkerställa att det finns välkända strukturer i verksamheterna som kan fånga upp brister eller risk för brister samt modeller för hur lärdomar tas tillvara för att undvika återkommande brister. Arbetet med avvikelser och lex Sarah är centralt i detta, och förslag till en ny modell för kvalitetsgranskning är framtagen. Modellen består av periodiserade kvalitetsgenomlysningar på verksamhetsnivå, förvaltningsövergripande tematiska granskningar inom gemensamma utvecklingsområden, samt granskning av specifik verksamhet på förekommen anledning.

Granskningsmodellen syftar till att säkerställa att verksamheten uppfyller de krav som gäller enligt lagar och andra föreskrifter inom socialtjänst, LSS samt hälso- och sjukvård, men också att stötta och stärka verksamhetens eget utvecklingsarbete, för att på så sätt säkerställa en ändamålsenlig och kvalitativ insats närmast brukaren, förebygga brister i verksamheten och sprida goda exempel. Under hösten 2023 kommer de delar av modellen som utgörs av kvalitetsgenomlysning respektive tematisk granskning att testas i verksamheten. Efter utvärdering av genomförda piloter är planen att modellen ska implementeras i hela verksamheten under 2024.

Plattform kring personer med beteende som utmanar verksamheten

För att möta komplexiteten och stödbehovet kommer en gemensam plattform kring personer med beteenden som utmanar verksamheten att utvecklas under 2023. Syftet är att skapa en sammanhållen organisation kring individen där främst boende, daglig verksamhet och hälso- och sjukvårdsorganisationen samverkar nära den enskilde. Plattformen kräver även samverkan inom kompetensutveckling, arbetsmiljöfrågor och trygga anställningar tillsammans med övriga verksamheter i förvaltningen för att uppnå det bästa resultatet. En pilot av plattformen kommer att testas under 2023 för att implementeras helt under 2024.

Översyn administrativt stöd

Under 2023 genomförs en kartläggning av administrativt stöd i förvaltningen och ett förslag för hur förvaltningens administrativa stöd ska organiseras tas fram. Från och med hösten 2023 och under 2024 kommer förändringarna i det administrativa stödet att implementeras i förvaltningen, vilket förväntas leda till ett tydligare och mer enhetligt stöd till förvaltningens chefer samtidigt som resurser används mer effektivt.

Utveckling av verksamhetsområden

LSS-boende

Antalet vuxna i LSS-boende i kommunal regi har varit konstant de senaste åren. Detta kan bero på att fler personer med ett begränsat behov av stöd erbjuds andra insatser. Ett exempel är boendestöd enligt socialtjänstlagen som alternativ till LSS-boende för personer med lindrig utvecklingsstörning och/eller autismspektrumtillstånd, som är en resurseffektiv verksamhet jämfört med LSS-boende och är även positivt för individens självständighet.

Verksamhetens målgrupper har delvis förändrats de senaste åren och stödbehovet upplevs mer omfattande än tidigare. En växande andel av personerna har erfarenhet av missbruk eller rättspsykiatri, samtidigt som andelen med utmanande beteenden eller autismspektrumtillstånd i kombination med andra diagnoser ökar. Behovsbedömningarna kommer att tillgodose faktaunderlag till stödbehovet nu och möjliggöra jämförelser över tid. Samtidigt tillförsäkras att rätt insats, i rätt tid och på rätt sätt ges till den enskilde.

Som nämndes ovan arbetar förvaltningen kontinuerligt med att, i samarbete med andra förvaltningar i staden, utveckla förebyggande insatser till barn och unga för att så långt det är möjligt undvika behovet av boende. Det krävs samtidigt en noggrann uppföljning av behovet av platser i LSS-boende för barn och unga och möjlighet att ta fram tillförlitliga prognoser gällande utvecklingen framöver. Förvaltningen har startat kontinuerliga avstämningar med representanter från BoLSS, lokal, ekonomi, myndighet och

verksamhet där olika professioner samverkar i framtagandet av analyser och bedömning av situationen

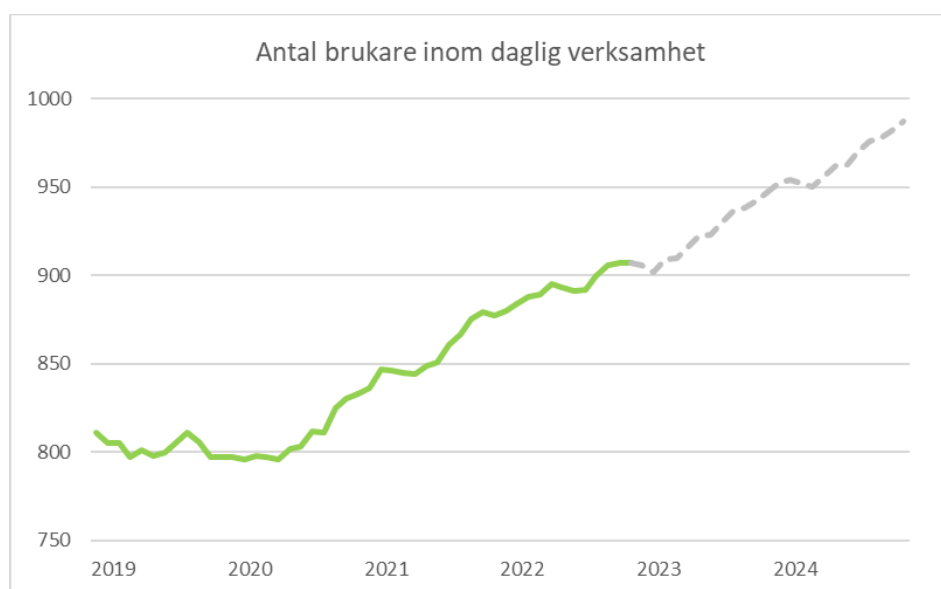
Antalet barn och unga med boende i kommunal regi ökade från fem i snitt per månad 2021 till 11 i början på 2023 och beräknas öka till 14 under året. Under 2023 startar två nya boenden genom förhyrning av Tygelsjögård och Kvarnbacken. Prognosen för 2024 är 15 barn och unga i LSS-boende i snitt per månad, vilket baseras på bedömningen att antalet barn ökar till 16 från och med sommaren 2024. Detta innebär att ett nytt boende med två platser behöver starta 2024.

Ett arbete med behovsbedömningar kommer starta i samtliga LSS-boenden för barn och unga under 2023 och genomföras enligt samma modell som används inom LSS-boenden för vuxna.

Daglig verksamhet

Antalet personer med verkställt beslut om daglig verksamhet LSS har ökat kraftigt de senaste åren. Volymutvecklingen har varit högre än befolkningsutvecklingen i de flesta ålderskategorier men bedöms särskilt hög bland brukare över 30 år utan tidigare insatser. Samtidigt beräknas årskullarna i anpassad gymnasieskola växa framöver. Volymutvecklingen inom daglig verksamhet bedöms därför fortsätta öka under överskådlig tid.

Den bedömda volymutvecklingen inom Malmös kommunala dagliga verksamhet LSS under perioden 2019–2024 presenteras i diagrammet nedan.

Antalet brukare i kommunal daglig verksamhet beräknas bli 983 i snitt per månad under 2024 vilket innebär en ökning med 180 personer jämfört med 2019 och med 60 personer jämfört med 2023. Ytterligare cirka 18 personer bedöms få sin dagliga verksamhet utförd i extern regi 2024. Det handlar om personer med ett externt LSS-boende som får även den dagliga verksamheten utförd i extern regi.

Kösituationen i förvaltningen är ansträngd samtidigt som den ständigt ökade efterfrågan inom daglig verksamhet kräver start av nya verksamheter i hög takt. Svårigheten med att hitta nya lämpliga lokaler kvarstår och har försvårats ytterligare från och med 2022 till följd av hårdare brandskyddskrav på lokaler till daglig verksamhet. Samtidigt är rekryteringen av nya medarbetare en fortsatt utmaning. Utmaningarna påverkar möjligheten att verkställa beslut och kostnaderna ökar i takt med att verkställighet är möjlig. Även för de av nämndens målgrupper som inte är berättigade till daglig verksamhet finns det ett utökat behov av social samvaro och meningsfull sysselsättning, ett arbete som behöver utvecklas i samverkan med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen.

För att i möjligaste mån kunna verkställa beslut och undvika att kösituationen försämras har utbyggnad av den kommunala verksamheten de senaste åren skett genom utökning av personalresurser i befintliga verksamheter som en tillfällig lösning. Den genomsnittliga vistelsetiden i daglig verksamhet har påverkats

negativt av förtätningen. Flera nya verksamheter startade under våren 2023 vilket bedöms bromsa förtätningen. De befintliga verksamheterna är dock fortfarande överbelastade vilket gör att anskaffning av nya lämpliga lokaler är fortsatt prioriterat framöver. Förvaltningen kommer också att analysera vidare konsekvenserna av den minskande vistelsetiden, både för deltagarna i daglig verksamhet och när det gäller påverkan på kostnader och krav inom andra insatser som riktar sig till samma målgrupp.

För att möta den ökade efterfrågan och på bästa sätt nyttja resurserna arbetar förvaltningen med omlokalisering av befintliga verksamheter. Även nya innovativa lösningar diskuteras för att möta framtida behov. Vidare fortsätter förvaltningen arbetet för att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att närma sig arbetsmarknaden och få anställning bland annat genom ett fördjupat samarbete med arbetsmarknads- och socialförvaltningen. Genom att möjliggöra en förflyttning från daglig verksamhet till lönearbete i form av AMS-anställningar och även stegförflyttningar inom daglig verksamhet, exempelvis genom att gå från gruppverksamhet till enskild plats frigörs platser för att bättre möta efterfrågan och minska väntetiden från beslut till verkställighet.

Utvecklingsarbetet ”Daglig verksamhet 2030” har startat och inbegriper analys och omställningar på alla nivåer, från den enskilde brukarens behov och önskemål om aktivitet till hur verksamheter drivs och organiseras.

Personlig assistans

Utvecklingen av totala antalet timmar personlig assistans LSS i Malmö de senaste åren kan snarare härledas till ett ökat antal beviljade timmar per person än till fler personer som beviljas insatsen, vilket är i linje med den nationella utvecklingen. Enligt Socialstyrelsens lägesrapport för insatser till personer med funktionsnedsättning 2023 har medianvärdet för antal timmar per månad fördubblats jämfört med 2007 på nationell nivå.

I oktober 2022 rapporterade Malmö 129 personer (65 procent av totalt 199 personer med insatsen) som översteg av Socialstyrelsen fastställda normala gräns om 174 beslutade timmar per månad. 21 personer hade mellan 500 och 684 beslutade timmar per månad medan det högsta antalet timmar var 727 per månad.

För 2023 prognostiseras i nuläget ingen volymökning inom personlig assistans LSS jämfört med 2022. För 2024 och framöver bedömer dock nämnden att antalet personer som beviljas personlig assistans LSS såväl som antalet timmar kan öka till följd av lagförändringar som infördes i januari 2023. Som det redan nämnts ovan är det för tidigt att med säkerhet bedöma lagändringarnas konsekvenser i sin helhet.

Nivån på assistansersättningen är samtidigt en fortsatt utmaning och har en kontinuerlig negativ påverkan på utförarenhetens ekonomi.

Problematiken med schablonbeloppets låga nivå uppmärksammas även på nationell nivå. SKR konstaterade redan 2015 i sin rapport ”Koll på assistansen” att kommunala utförare av personlig assistans behöver, för att klara uppdraget, intäkter i form av assistansersättning som är 10–12 procent högre än av staten fastställda nivå. SKR anser att en uppräkningsmodell i linje med kollektivavtalade löneökningar och allmänna kostnadsökningar i samhället behöver ligga till grund för höjning av schablonersättningen och har därför uppmanat regeringen att se över schablonersättningen för 2023 samt skapa en långsiktigt hållbar finansieringsmodell.

Även huvudmannaskapsutredningen konstaterar att kommunerna har merkostnader för att utföra personlig assistans i förhållande till schablonersättningen. Merkostnaderna kan kopplas till att kommunerna ger bättre villkor för anställda assistenter, att kommunerna har färre antal anhörganställda än privata utförare men även att kommunernas yttersta ansvar gör att de utför assistans åt brukare som privata anordnare inte anser sig kunna ta emot. Då kommunen kvarstår som utförare för personlig assistans efter övergången till statligt huvudmannaskap kommer nivån på schablonersättningen att vara en utmaning även efter 2026.

Diskrepansen mellan den årliga löneutvecklingen för personliga assistenter och uppräkningsmodellen av assistansersättningen från Försäkringskassan har lett till en ständig försämring av ekonomiska

förutsättningar för den kommunala verksamheten. 2023 är detta särskilt påtagligt då diskrepansen mellan drygt 4 procent ökning enligt årets lönerrevision för personliga assistenter och en uppräknig av assistansersättningen med 1,5 procent är ännu större än vanligt. Utmaningen är inte unik för Malmö. Göteborg stad, till exempel, anslagsfinansierar sin utförarverksamhet motsvarande ett påslag om 12 procent av schablonersättningen per timme.

En annan utmaning är att kostnaderna för ärenden med utökat behov av stöd, inte finansieras i sin helhet av intäkten i form av assistansersättning från Försäkringskassan. Nämndens utförarenhet av personlig assistans ansöker om förhöjd timersättning hos Försäkringskassan i de fall det är möjligt. Den förhöjda timersättningen är dock inte tillräcklig för att helt finansiera kostnaderna för ärenden med stort behov av stöd. Även omställning av verksamheten i samband med avslutade ärenden fortsätter utmana utförarenheten då assistansersättningen upphör och kvarstående personalkostnader måste finansieras inom budgetram under övergångsperioden.

För att möta ekonomiska utmaningar pågår det ett kontinuerligt effektiviseringsarbete inom den utförande enheten för personlig assistans. Som exempel kan nämnas genomlysning av samtliga scheman med extra fokus på de större ärendena samt ett utökat samarbete med teamen för stöd och service. Vidare har två omsorgspedagoger fått i uppdrag att säkerställa kvalitetshöjande insatser i verksamheten.

Korttidsvistelse enligt SoL

Efterfrågan på korttidsplatser enligt socialtjänstlagen har ökat de senaste åren. Det totala antalet korttidsplatser i både kommunal och privat regi som förvaltningen nyttjar har mer än tredubblats mellan 2019 och 2023, från 8 korttidsplatser 2019 till 26 enligt prognosen för 2023. Eftersom efterfrågan av platser på LSS-boende till personer inom personkrets 3 har minskat genomfördes 2022 en omställning av ett kommunalt LSS-boende till ett korttidsboende SoL. Trots denna utökade tillgång på korttidsplatser i egen regi leder den ytterligare efterfrågan till att allt fler platser behöver köpas av externa utförare.

En volymökning konstateras särskilt när det gäller korttidsplatser där kostnaden delas mellan funktionsstödsförvaltningen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen. Samtidigt finns det förväntade lagändringar som hindrar framtagandet av en långsiktig lösning där samsjuklighetsutredningen presenterade sitt slutbetänkande i januari 2023. Där föreslagna förändringar innebär att ansvaret för personer med skadligt bruk och beroende övergår från arbetsmarknads- och socialförvaltningen till regionen medan funktionsstödsförvaltningen behåller ansvaret för målgruppen inom socialpsykiatri. Vad detta kommer att innebära för funktionsstödsnämnden är idag osäkert, men förändringarnas konsekvenser kommer att följas upp.

Även antalet korttidsdygn per person ökar, vilket i många fall beror på att personer som hade kunnat skrivas ut blir kvar på korttidsboendet en längre tid till följd av att, till exempel, vederbörande saknar egen bostad. Situationen med underskott av bostäder på den öppna bostadsmarknaden påverkar förutsättningarna för målgruppen att ordna en bostad själva samtidigt som behovet av bostad anses ligga utanför möjligheten till stöd från arbetsmarknads- och socialförvaltningen.

Efterfrågan om korttidsplatser har även ett nära samband med behovet om särskilt boende då korttidsplacering ofta är en tillfällig lösning i väntan på en plats i särskilt boende enligt SoL eller i LSS-boende.

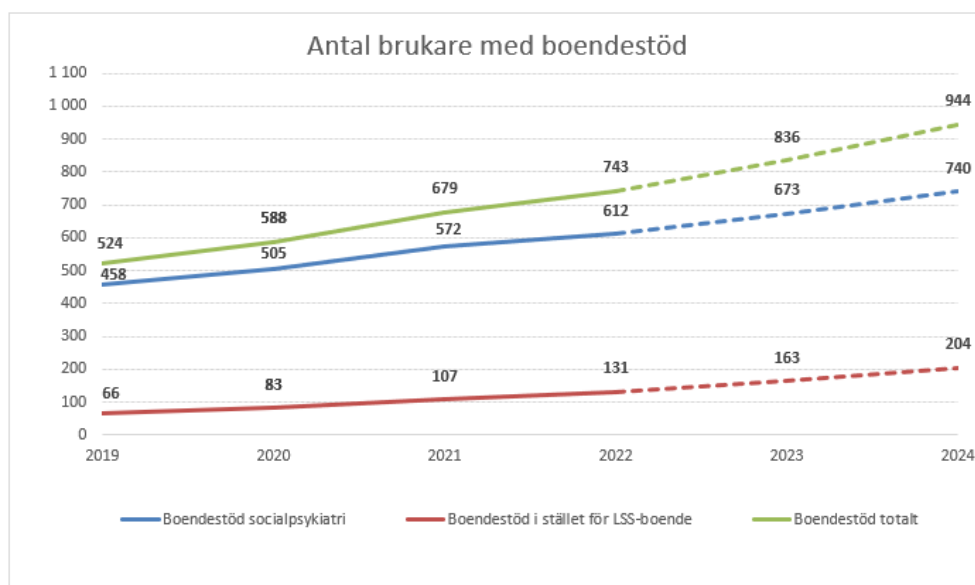
Hemtjänst

Förvaltningen har sedan 2019 successivt tagit över utförandet av hemtjänstinsatser från hälsa-, vård, och omsorgsförvaltningen. I takt med övertagandet har kostnaderna för hemtjänst ökat kraftigt inom nämnden. Funktionsstödsförvaltningen utför hemtjänstinsatser till cirka 260 brukare vilket är få i jämförelse med hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningens målgrupp som uppgår till cirka 5 200 brukare. Bedömningen är att kostnadsutvecklingen kan härledas till att det begränsade brukarunderlaget inom funktionsstödsnämndens målgrupp gör att en effektiv bemanningsplanering är svår att uppnå och därmed också påverkar arbetsmiljön. Antalet hemtjänststimmar att utföra ligger långt under den volym som krävs för att uppnå en resurseffektiv styrning. Vidare bidrar de stora geografiska ytor som ska täckas av relativt små personalgrupper till långa restider och ineffektivt personalnyttjande.

Funktionsstödsnämndens geografiska team utför, utöver hemtjänst, även korta insatser inom avlösning, ledsagning och personlig assistans. Framöver kommer utförandet av insatserna avlösning och ledsagning i allt större utsträckning och nästan uteslutande ske via timarvoderade i sektionen för avlösning, ledsagning och kontaktpersonsverksamheten. Till grund för förändringen står bedömningen att utförandet inom teamen för stöd och service skapat ökade köer inom ledsagning och avlösning då hemtjänstinsatser haft högsta prioritering.

Boendestöd

Antalet brukare som har insatsen boendestöd inom socialpsykiatri ökade från 458 till 612 i snitt per månad mellan 2019 och 2022 medan antalet personer med boendestöd som alternativ till LSS-boende för personer med lindrig utvecklingsstörning och/eller autismspektrumtillstånd ökade från 66 till 131 under samma period. Totalt registrerades en volymökning inom boendestöd från 524 till 743 personer eller med 42 procent mellan 2019 och 2022. Som diagrammet nedan visar är prognosen att volymerna fortsätter öka framöver.

De två senaste åren har även komplexiteten av ärendena förändrats markant. Cirka 20 procent av nuvarande aktuella ärendena har en komplex problematik och mer omfattande behov, vilket bland annat kräver längre besök och mer kringtid för att koordinera och stötta brukaren att få ihop vardagen. Exempel på ärende som kräver mycket kringtid och samordning med andra aktörer är barnfamiljer, personer som är suicidala samt personer med samsjuklighet.

Verksamheten har från årsskiftet omorganiseras och boendestödet inom socialpsykiatri slagits samman med boendestöd som alternativ till LSS-boende. Arbete pågår för att genom synergieffekter inom boendestödet i sin helhet uppnå kostnadseffektivitet. Det kommer även att genomföras en mätning av brukartiden i förhållande till indirekt tid och kringtid för att skapa en helhetssyn över behov i förhållande till resurser och identifiera effektiviseringsmöjligheter.

Mötesplatser för gemenskap och social samvaro

Socialpsykiatriens mötesplatser erbjuder otvungen social samvaro och gemenskap under trygga former och har en avgörande roll för att bryta social isolering. Syftet är också att skapa trygghet inom ett visst geografiskt område genom att medborgarna lär känna varandra, både inom målgruppen och genom att mötesplatsen bjuder in andra boende för att skapa kontakt och gemenskap. Mötesplatserna har också en viktig funktion när det gäller att skapa trygghet, meningsfullhet och att ge brukarna möjlighet till information om samhället. Idag finns det i Malmö en centralt och en lokalt förankrad mötesplats. För att möta upp Malmöbornas behov, speciellt i utsatta områden, finns det behov av fler lokalt förankrade mötesplatser.

Nämnden har ansökt om medel för sociala insatser och lokal utveckling som under 2023 planeras användas bland annat till utveckling av mötesplatser till målgruppen inom socialpsykiatri. Det planeras bland annat en utökning av verksamheten på mötesplats Nydala som är en lokal mötesplats i ett utsatt område som vänder sig till personer med psykiatriska sjukdomar och psykisk funktionsnedsättning.

Vidare planerar förvaltningen att, i samverkan med den idéburna sektorn och representanter från målgrupperna, öppna upp en mötesplats som pilotverksamhet för att ge förutsättningar för inkludering och motverka av isolering för personer med psykisk funktionsnedsättning/psykisk ohälsa och med ett särskilt fokus på neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Även möjligheterna för en ambulerande mötesplats ska undersökas för att kunna nå och möta så många Malmöbor som möjligt. Satsningen planeras finansieras med statliga medel under 2023.

Funktionsstödsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningarna har tagit fram en strategi för ett samordnat arbete med stadens mötesplatser och fritidsgårdar för barn och unga, med ett särskilt fokus på behoven av mötesplatser för barn och unga med funktionsnedsättningar. Förvaltningarna arbetar nu gemensamt med en handlingsplan som innefattar aktiviteter för genomförandet av strategin. Statsbidraget för sociala insatser planeras finansiera en resurs som under 2023 fokuserar på aktiviteter som rör kompetensutveckling, Malmönyckeln och kunskapsdelning.

Statliga stimulansmedel har varit avgörande för utvecklingen av socialpsykiatriens icke biståndsbedömda verksamheter för att möta upp Malmöbornas behov. De senaste årens utveckling inom socialpsykiatri avseende såväl mötesplatser, socialpsykiatriskt team, sysselsättning, återhämtningskola och aktivitetskatalogen har skett inom ramen för handlingsplan kopplad till Nationell överenskommelse *Insatser inom området psykisk hälsa* med tillhörande stimulansmedel. Inför 2024 sker en nationell översyn av strategier och statliga stimulansmedel kopplat till området varför finansieringen framöver är osäker.

Hållbar hälso- och sjukvårdsorganisation

För att skapa förutsättningar för omställningen till nära vård kommer fokus i arbetet framåt att vara på den fortsatta uppbyggnaden av en hållbar hälso- och sjukvårdsorganisation med adekvat bemanning av legitimerad personal som har rätt kompetens och förutsättningar för att driva utvecklingen av en teambaserad vårdform. Den nationella bristen på sjuksköterskor och annan legitimerad personal leder till konkurrens i samhället och kräver en hållbar strategi för att rekrytera, attrahera och behålla såväl sjuksköterskor som arbetsterapeuter och fysioterapeuter. För att skapa tydliga individuella utvecklingsvägar och förutsättningar för kompetensutveckling för sjuksköterskor, utifrån verksamhetens behov, har förvaltningen genomfört en pilot inom kompetensmodeller. Piloten utvärderas under 2023 och därefter är det möjligt att kompetensmodellen tillämpas även för andra yrkesgrupper. Genom att utveckla en hälso- och sjukvårdsverksamhet med fokus på att möta patienternas behov med kunskap, lärande och utveckling för medarbetarna och där kraften i att arbeta i team kommer till sin rätt ökar attraktionskraften vilket på sikt kan bidra till ett minskat behov av att anlita bemanningsföretag.

Våren 2023 har mätningar genomförts även inom hälso- och sjukvårdsverksamheten genom att använda det mobila verktyg som upphandlats. Arbetet har inletts med bedömningar av tidsåtgång, per insats och patient av varje patientansvarig sjuksköterska, fysioterapeut och arbetsterapeut inklusive kringtid. De första mätningresultaten visar att kostnaden per patient i funktionsstödsförvaltningen är lägre än medelvärdet för andra kommuner med LSS-verksamhet som har gjort samma mätningar. Dessutom spenderar sjuksköterskor i funktionsstödsförvaltningen mindre tid med patienten jämfört med övriga kommuner. Fortsatta analyser av resultatet behöver göras för att se över lämpliga åtgärder för att frigöra tid till patientarbetet.

Det kvarstår en del av den hälsoskuld som uppstått till följd av uteblivna och/eller uppskjutna insatser med hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande inriktning under tiden pandemin pågick. Detta märks inom hjälpmedelsverksamheten där det konstateras avsevärda volymökningar. Det handlar om personer som under pandemin avvaktat med att påtala behov av utbyte eller nya utprovningar av hjälpmedel och som nu ger uttryck för sina behov. Detta leder till fördyrande inköp av hjälpmedel, vilket till större del belastar investeringsbudgeten.

Ökat tryck på handläggning

När såväl antalet ansökningar som komplexiteten i ärendena ökar påverkar detta förutom verkställigheten av ärendena även handläggningen av ärendena.

Inflödet av ansökningar och ärenden gällande barn och unga med funktionsnedsättning ökar. Det konstateras även en ökad komplexitet i ärendena och en sammansatt problematik som medför behov av samordning med andra delar av socialtjänsten som till exempel barn och familj, skola och barnhabiliteringen samt barn- och ungdomspsykiatri inom Region Skåne. Även antalet ansökningar om personlig assistans rörande barn och unga ökar till följd av lagförändringarna som trädde i kraft 1 januari 2023. Det ökande trycket på handläggning av barnärenden utgör en utmaning för barnsektionen. Handläggarna måste kunna hantera inflödet och samtidigt arbeta förebyggande, samordnande och uppföljande.

Även inflödet av ansökningar inom socialpsykiatri ökar och ärendena blir mer komplexa. Behovet av samordnade insatser med andra förvaltningar och aktörer är stort. Det finns även behov av mer uppsökande arbete för att möjliggöra att handläggarna kommer in i ett tidigare skede och kan förhindra till exempel vräkning eller ökat psykiskt försämrat mående hos den enskilde. När det gäller ansökningar och ärenden inom ramen för SVU (samverkan vid utskrivning från sjukhus) konstateras att fler ärenden läggs över till funktionsstödsförvaltningen från de andra socialförvaltningarna, då brukarna i större omfattning har en psykisk ohälsa när de blir aktuella för kommunala insatser.

Kompetensutveckling och kompetensförsörjning

Nämnden har utmaningar kopplat till kompetensförsörjning och bemanning, bland annat en hög personalomsättning, hög andel timavlönade medarbetare, få sökande inom vissa yrkeskategorier och svårighet att rekrytera medarbetare med rätt kompetens. Detta ligger i linje med flera av de utmaningar som kan ses på nationell nivå.

Kompetensutmaningen kan inte enbart lösas genom att rekrytera fler medarbetare. Det är viktigt att den kompetens som finns i förvaltningen används, utvecklas och matchas utifrån verksamheternas behov samt att medarbetare ges rätt förutsättningar och möjlighet till introduktion, handledning och kompetensutveckling. För att attrahera nya potentiella medarbetare planerar förvaltningen bland annat att fortsatt synas på sociala medier, besöka skolor och universitet, delta på mässor som riktar sig till arbetsökande och låta verksamhetsambassadörer vara ansiktet utåt för att ge en inblick i hur det är att arbeta i förvaltningen. Vidare kommer kompetensförsörjningsarbetet fortsätta att utvecklas vad avser innovativa samarbeten, både internt och externt, där kollegialt lärande utgör en del. För att säkerställa att samtliga rekryteringar bedrivs på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt erbjuds förvaltningens chefer en utbildning i kompetensbaserad rekrytering. Förvaltningen kommer även fortsatt arbeta med kunskapsbaserade metoder och arbetssätt såsom pedagogisk struktur, normmedvetenhet, teambaserat arbetssätt och återhämtningsinriktat arbetssätt. Anpassningar av dessa metoder kommer genomföras utifrån verksamheternas behov.

Under 2023 har en uppdragsbeskrivning för sektionschefer arbetats fram, vilken syftar till att skapa samsyn och tydliggöra vad som ingår i sektionschefernas grunduppdrag. För att möta den höga personalomsättningen bland sektionschefer samt framtida rekryteringsbehov kommer förvaltningen att satsa på traineeprogram och reflekterande team för sektionschefer, även ett ledarprogram är under framtagande. Förvaltningen arbetar också med handledarutbildning kopplat till praktik, vilket bland annat förväntas bidra till att praktikanterna kan tillgodogöra sig praktiken på ett bra sätt, får fördjupade kunskaper inom förvaltningens ansvarsområde och väljer att fortsätta arbeta inom organisationen. Vidare har en ny enhet med uppdrag inom intern utbildning/kompetensutveckling av medarbetare inrättats. Utbildningarna som anordnas ska matchas i förhållande till de kompetensbehov som identifieras i verksamheterna, vilket skapar en tydligare systematik och samsyn. Att medarbetarna får rätt kompetensutveckling utöver den formella kompetensen är en viktig förutsättning för förvaltningens kompetensförsörjning och för att brukarna ska få rätt stöd och service.

Nämnden vill uppmuntra medarbetare att vidareutbilda sig och har som ambition att erbjuda goda förutsättningar och bra villkor vid studier som bedrivs på distans eller deltid. Det sker för närvarande ett arbete med att ta fram riktlinjer för förmåner vid studier, men det för tidigt att säga något om kostnader och antal medarbetare som kan vara aktuella för satsningen. Genom att förvaltningen samarbetar och samverkar med olika utbildningsorganisationer möjliggörs kunskapsutbyte som bidrar till att skapa en lärande organisation. Det fortsatta samarbetet med Malmö och Lunds universitet samt andra lärosäten är viktiga led i att säkerställa kompetensförsörjningen och för att säkra att berörda Malmöbor får det stöd och den omvårdnad de behöver. Samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen kring kompetensutvecklingsinsatser inom vuxenutbildningen kommer fortsätta även under 2024 med fokus på att öka kompetens och behålla personal.

Webbaserade utbildningsportaler skapar förutsättningar för medarbetare att genomgå utbildningar med större flexibilitet. Projektet "LMS – Malmö lär" pågår sedan hösten 2022 och syftar till att implementera ett stadsgemensamt LMS (Learning Management System). Det pågår upphandling och målet är att teckna avtal med en leverantör under hösten 2023 för att därefter genomföra en pilot i mindre skala i staden. Implementeringen av LMS ligger väl i linje med de satsningar som förvaltningen planerar att genomföra kopplat till utbildning och kompetensutveckling.

Utifrån konceptet Språkombud, som ägs av Vård- och omsorgscollege, kommer förvaltningen under hösten se över möjligheten att utbilda språkombudsutbildare samt planera för hur arbetet med språkombud ska se ut framöver och genomföra en pilot. Genom att göra en satsning på språkombud förväntas förvaltningen bli en mer inkluderande och attraktiv arbetsgivarare som möjliggör en bredare rekrytering. Erfarenheterna från HÅPP (projekt kring kompetensförsörjning) visar att det finns en grupp av medarbetare som behöver extra stöd när det gäller svenska - en satsning på språkombud skulle därmed även bidra till inkludering för redan befintliga medarbetare. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har en viktig roll när det gäller att säkerställa framtida medarbetares språkkunskaper. Detta behöver ske i samarbete med förvaltningens HR-avdelning.

Bemanning

Nämnden har gjort förflyttningar med att öka andelen heltidsanställda. Det finns verksamheter där detta är mer komplicerat att uppnå, exempelvis inom personlig assistans till följd av beslutens utformning. Nämndens målsättning är dock att erbjuda 100 % heltidsanställning till tillsvidareanställda år 2026, vilket bland annat bidrar till trygga anställningar och ökad kontinuitet för brukarna.

Förvaltningen kommer, med utgångspunkt från genomförda behovsbedömningar se över grundbemanningen och förlägga schema utifrån brukarnas behov. Vidare kommer förvaltningen att ta fram gemensamma bemanningsprinciper och systematisera arbetet med organiseringen av bemanningsteam. Principer för bemanning avser exempelvis omfatta planerad frånvaro under andra delar av året än sommaren, hur många arbetspass som planeras per fyra veckor, helgtjänstgöring etcetera.

Heltid som norm och en bemanning som bättre speglar behoven hos brukarna kräver en ökad rörlighet bland medarbetarna i organisationen. Detta för att inte resurser ska vara outnyttjade i en verksamhet medan det finns behov i en annan. Att uppnå en ökad rörlighet bland medarbetarna mellan olika arbetsplatser kräver att medarbetarna introduceras på flera arbetsplatser så de känner till brukarna där, har kännedom om kollegorna på de andra arbetsplatserna och har kunskap om arbetsrutiner och eventuella arbetsmiljörisker. Vad gäller helgtjänstgöring har förvaltningen identifierat ett intresse hos studerande av att arbeta under helger i förvaltningen. Det skulle kunna vara ett led i att få upp intresset för att fortsätta hos arbetsgivaren efter avslutade studier.

Planerade aktiviteter förväntas bidra till minskat overtidsarbete och timavlönade timmar samt en bättre arbetsmiljö och ökad kontinuitet för brukarna genom att minska antalet olika medarbetare som är delaktiga i brukarnas insatser. Förvaltningen kommer behöva skapa förståelse för de omställningar som de förändrade arbetsätten avseende bemanning kan komma innebära för den enskilde medarbetaren. Arbetstagarorganisationerna är naturliga och avgörande samverkanspartners i pågående och kommande arbete.

Den skärpta tillämpningen av reglerna gällande dygnsvila som börjar att gälla den 1 oktober samt de särskilda överenskommelser som träder i kraft den 1 februari 2024 och som gäller för bland annat LSS-personal, personliga assistenter, ledsagare och avlösare kommer att påverka flera av förvaltningens dygnet runt verksamheter. Det kommer bli utmanande att hantera och många scheman kan behöva förändras. Det är dock i nuläget svårt att fullt ut ange hur tillämpningen kommer att påverka förvaltningens verksamheter.

Lokaler

Under 2023 fortsätter det tidigare påbörjade utvecklingsarbetet för att göra förvaltningens lokalförsörjning och -nyttjade mer ändamålsenligt, strategiskt, effektivt och långsiktigt hållbart samtidigt som samverkan med stadens lokalförsörjande förvaltningar intensifieras. I arbetet ingår bland annat en lokalorganisation med utökade resurser och mandat samt en mer långsiktig, strategisk och i staden tydligare förankrad utbyggnadsprocess.

Förändrad lokalorganisation och underhållsplanering

Under 2023 har förvaltningen förändrat stödorganisationen kring de lokaler som nyttas i verksamheten. Målsättningen är att skapa bättre förutsättningar för första linjens chefer att fokusera på kärnuppdraget samtidigt som kompetensen kring frågor som rör planering och utförande av renovering och underhåll ökar. Förändringarna har bland annat inneburit att antalet lokalsamordnare har utökats vilket möjliggjort för bättre och mer effektivt stöd där varje verksamhet nu har en dedikerad lokalsamordnare. Vidare har förvaltningens lokalenhet övertagit kostnaderna och fått utökad mandat för renovering, underhåll och städ i samband med flytt från LSS-boende vilket leder till snabbare beslutsvägar och en mer effektiv lokalomsättning.

Den utökade lokalorganisationen har även möjliggjort för den underhållsinventering som genomfördes under första kvartalet 2023 där skicket på samtliga lokaler som förvaltningen nyttjar graderades. Totalt inventerades över 5 700 utrymmen på 207 adresser i staden. Inventeringen kommer användas som underlag för prioriteringen av underhåll av förvaltningens lokaler och visar att behovet är relativt stort, särskilt i delar av lägenhetsbeståndet. Den höga belägningsgraden i förvaltningens LSS-boenden försvårar dock underhåll av lägenheter eftersom tillgången till utrymningslägenheter är begränsad. Det finns också en problematik med återkommande åverkan, främst till följd av tobaksrökskador i lägenheter, som behöver tas hänsyn till.

Utbyggnadsbehov och effektivt lokalnyttjande

Under de kommande åren ser nämnden ett stort behov av utökning av lokalbeståndet inom flera verksamhetsområden. Som tidigare konstaterats har daglig verksamhet haft en kraftig volymutveckling som förväntas fortsätta under överskådlig tid. För att möta behovet av nya verksamhetslokaler har förvaltningen tagit fram ett förtydligt uppdrag och ett nytt arbetssätt för effektivare och mer ändamålsenlig lokalanskaffning. I kombination med utvecklat analys- och prognosarbete samt att behovet av behovet av lokaler för daglig verksamhet särskilt lyfts i Lokalförsörjningsplan för Malmö stad 2023–2032 förväntas detta skapa bättre förutsättningar att möta behovet framför. Även behovet av korttidsvistelse för barn och unga har ökat de senaste åren och god tillgång till insatsen har identifierats som en viktig åtgärd för att förebygga beslut om boende för barn och unga enligt LSS 9§8. Också här har lokalenheten fått ett tydligt uppdrag att aktivt leta efter nya lämpliga lokaler.

Det befintliga beståndet av LSS-lägenheter har hög belägningsgrad och de lägenheter som finns tillgängliga motsvarar i många fall inte behovet. En genomgång av LSS-boenden som är svåra att hyra ut har gjorts och en del av dessa har kunnat avvecklas eller omställas till annan verksamhet. Omställningar gäller i första hand LSS-boenden inom personkrets 3 som används till särskilt boende och korttid enligt SoL.

Möjligheterna att anskaffa nya LSS-boenden har under längre tid varit begränsade. Till följd av lokalernas nödvändiga utformning och egenskaper är det svårt att inrymma nya LSS-boenden i befintliga byggnader. Samtidigt är det en utmaning att hitta placeringar för nya boenden i den täta staden och den kringliggande jordbruksmarken är i hög omfattning skyddad från bebyggelse. Situationen har lett till att utbyggnaden av LSS-boenden släpar efter och det saknas en tillfredsställande planering för färdigställande av lokaler efter

2024.

Till följd av det utvecklingsarbete som nu pågår både i staden och i förvaltningen har nämnden dock viss tillförsikt till att planering och uppförande av nya LSS-boenden på längre sikt kommer få framdrift. De nya stadsövergripande principerna om lokalförsörjning förväntas förstärka de tidiga skedena av lokalbeslutsprocessen och bidra till att lokalutbudet bättre matchar nuvarande och framtida behov. Därtill arbetar förvaltningen med att utveckla det interna analys- och prognosarbetet för att på så vis bli mer strategiska och långsiktiga i planeringen av nya boenden. Under 2023 avser nämnden uppdatera funktionsprogrammet för LSS-boenden. I programmet klarläggs riktlinjer som syftar till att försäkra att behoven hos brukare och medarbetare tillgodoses samt att anskaffade lokaler utformas effektivt och i enlighet med lagkrav och byggstandard. Förvaltningen har även förstärkt samverkan med stadens lokalförsörjande förvaltningar där man på regelbundna möten avhandlar nämndens behov och potentiella vägar framåt. Vidare härrör nämndens tillförsikt från Lokalförsörjningsplan för Malmö stad 2023–2032 där det konstateras att Malmö stad gemensamt behöver kraftsamla kring behovet av LSS-boenden och att prioritering behöver ske såväl hos lokalförsörjaren som hos förutsättningsskapande förvaltningar.

För att också på kort sikt tillgodose behovet har nämnden påbörjat utvecklingsarbete som bedöms effektivisera nyttjandet av det befintliga beståndet. Tidigare nämnda förändringar inom lokalorganisationens ansvarsområden förväntas förkorta tiden lägenheter står tomma i väntan på nya hyresgäster. Vidare arbetar nämnden för att utveckla de boendens möjligheter att göra bostadskarriär vilket skulle öka genomströmningen och leda till att lägenheterna används mer effektivt och ändamålsenligt. I nuläget flyttar ett mycket litet antal brukare från stadens LSS-boenden till ordinära boenden. I de flesta fall beror detta på fortsatt behov av stöd och service men vissa bor kvar till följd av höga kostnader och låg tillgänglighet på den öppna bostadsmarknaden. Situationen skapar inlåsningseffekter som begränsar den enskildes självständighet och möjlighet att leva som andra men ger också upphov till ineffektivt resurs- och lokalnyttjande. Behovsbedömningarna spelar en viktig roll för att kartlägga omfattningen av inlåsningseffekterna och huruvida varje boende ges insatser i enlighet med dennes behov. I nästa steg planerar förvaltningen att arbeta mer aktivt med motiverande och informerande insatser för att upplysa boende med mindre stödbehov om alternativa stödinsatser och boendelösningar. För detta krävs dock att sådana finns tillgängliga och att en struktur finns på plats för att målgruppen ska få tillgång till dessa. Förvaltningen avser därför påbörja samverkan med de andra socialförvaltningarna i staden, MKB och Stadsfastigheter för att undersöka hur sådana alternativ kan se ut och tillgängliggöras för målgruppen.

Digitalisering

Fokus i förvaltningens digitala utvecklingsarbete de kommande 3–5 åren är tillgänglig digitalisering med omtanke som syftar till att stötta nämndens målgrupper med möjligheter till ökad delaktighet och inkludering. Syftet är att ge varje individ, utifrån sina förutsättningar och sin egen kraft, stöd att forma ett aktivt och tryggt liv baserat på självständighet och självbestämmande. En förutsättning för detta är att den digitala tekniken är både tillgänglig och användbar. Utvecklingen fokuseras genom verksamhetsnära och behovsstyrt utvecklingsarbete inom ett antal temaområden som ligger i linje med nationella initiativ som Vision e-hälsa 2025 och nära vård.

Temaområdet välfärdsteknik tar avstamp i WHO:s definition -”digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning”. Arbetet har brukarna i fokus men även en förbättrad arbetsmiljö genom verktyg för dokumentation, informerade beslut och kommunikation.

Utvecklingsarbetet inom området digital kompetens utgår från både brukarperspektiv och medarbetarperspektiv. Brukarperspektivet syftar på ”digitalt innanförskap” och omfattar tillgång till generella och målgruppsanpassade digitala system, tjänster och produkter samt kunskap och förmåga att kunna använda dem, vilket möjliggör en ökad delaktighet i samhället. Medarbetarperspektivet syftar på digital kompetens i yrkesrollen.

Att medarbetare har tillgång till mobila verktyg och arbetssätt är en förutsättning för att kunna möta, stötta och utföra uppdrag hos brukarna i deras vardag. Enkelhet, kommunikation och tillgång till rätt information med hög säkerhet och sekretess är nyckelfaktorer inom temaområdet mobila arbetssätt.

Inom ramen för området digitala tjänster ska fortsatt utveckling av e-tjänster och bredare användning av säkra digitala möten och säker digital kommunikation ske, vilket bidrar till en tillgänglig självservice i kontakter med brukare och närstående. Inom ramen för temaområdet datadriven organisation arbetar förvaltningen med att vidareutveckla det digitala stödet för framtagandet av statistik för att skapa bättre förutsättningar för att data och statistik som genereras i verksamheten används till såväl uppföljning som till aktiv planering och styrning. Ett faktabaserat beslutsunderlag är en förutsättning för en effektiv och jämlik styrning.

Arbetet med konkurrensutsättning av Malmös sociala klusters verksamhetssystem Lifecare/Procapita startas upp under 2024 och beräknas pågå under 2–4 år. Syftet är ett system, en leverantör och ett avtal som premierar stöd och effektivitet i verksamheterna samtidigt som kontinuerlig utveckling tillförsäkras. Socialförvaltningarna är med och påverkar på nationell nivå för att utveckla krav och marknad för systemstöd till den kommunala socialtjänsten.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Det nuvarande ekonomiska läget utgör en stor utmaning för funktionsstödsnämnden. Den höga kostnadsutvecklingen de senaste åren har också framkommit i genomlysningen av nämndens ekonomi samt står till grund för de rekommendationer som utredningen riktat till både funktionsstödsnämnden och kommunstyrelsen. Nämnden har ett stort internt arbete framför sig vilket gör att det är svårt att bedöma hur snabbt de pågående åtgärderna kommer att ge önskad ekonomisk effekt. Full fokus ligger på åtgärderna under 2023 och inför 2024. Genomförandet av de omställningar som krävs i verksamheten behöver samtidigt vara väl genomtänkt för att undvika en negativ påverkan på Malmöbon.

Den utredning som genomförts i samband med genomlysningen menar att nämndens kostnadsutveckling kan förklaras av både externa förändringar i samhället och interna faktorer såsom avsaknad av tillämpning av behovsbedömningar och resursfördelningsmodeller samt effektiv bemanningsplanering. I arbetet mot en ekonomisk hållbarhet är det viktigt att säkerställa behovet av resurser inom och mellan nämndens olika verksamheter. I takt med att bättre underlag i form av till exempel behovsbedömningar, omvärldsanalys, intern analys och nyckeltal tas fram kan faktiska kostnader i förhållande till resurser belysas på ett faktabaserat sätt, vilket kan leda till behov av justeringar framöver. Även en utvärdering av modell och principer för tilldelning av budgetram till funktionsstödsnämnden från kommunfullmäktige kan leda till förändringar.

Funktionsstödsnämnden vill samtidigt framhålla att de åtgärder som genomförs inom ramen för det pågående utvecklingsarbetet inte bedöms i dagsläget svara mot samtliga utmaningar som nämnden identifierat. Funktionsstödsnämnden bedömer att behovet av ökade ekonomiska resurser för att kunna möta identifierade utmaningar i nuläget överskrider den del som nämnden själv kan finansiera genom pågående effektiviseringsåtgärder. Nedan beskrivs det behov av kommunbidrag inför 2024 som bedöms uppstå mot bakgrund av genomförd analys av nuläget såväl som prognostiserad utveckling framöver.

Nya LSS-boenden

Att fortsätta bygga nya gruppboenden för nämndens målgrupp inom LSS-området är fortsatt prioriterat de kommande åren. Funktionsstödsnämnden vill framhålla vikten av att kommunfullmäktige avsätter medel för LSS-utbyggnad under 2024 motsvarande 16,5 mnkr (helårseffekt inför 2025: 22,6 mnkr). Tabellen redovisar planerad utbyggnad samt medel som behövs avsättas för respektive år under perioden 2024 – 2026.

2024	Preliminärt startdatum	Kostnad 2024	Helår (mnkr)
Sege park gruppbostad	2024-02-01	9,0	9,8
Bikupan barnboende	2024-06-01	7,5	12,8
Totalt 2024		16,5	22,6
2025	Preliminärt startdatum	Kostnad 2025	Helår (mnkr)
Tullstorp 1	2025-11-01	4,1	24,3
Käglinge 11:3	2025-11-01	5,2	31,4
Totalt 2025		9,3	55,7
2026	Preliminärt startdatum	Kostnad 2026	Helår (mnkr)
Louisedal 1	2026-04-01	9,1	12,1
Västra Skrävlinge	2026-04-01	9,1	12,1
Totalt 2026		18,1	24,2

För 2024 planeras ett nytt LSS-boende för vuxna med 5 lägenheter samt ett nytt LSS-boende för barn och unga med 2 lägenheter.

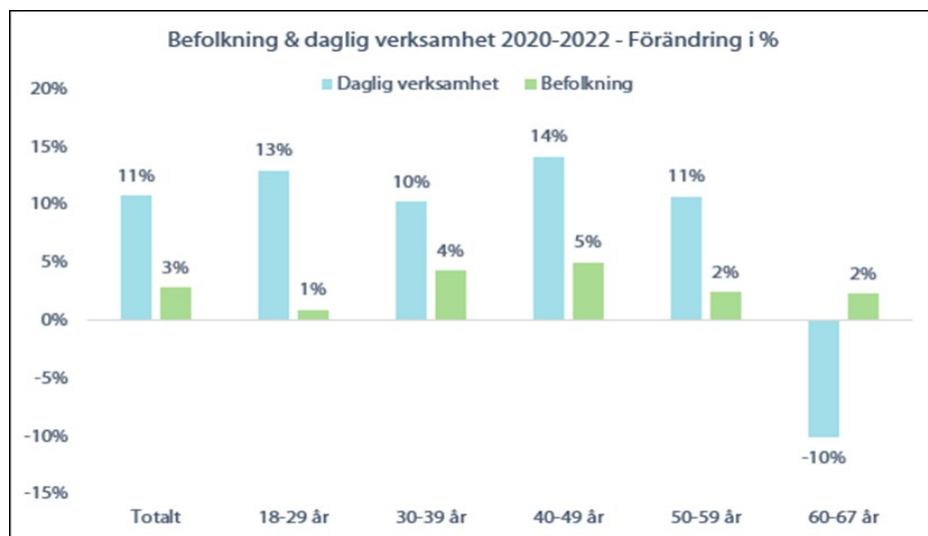
För år 2025 planeras två nya boenden med 9 lägenheter totalt och för år 2026 planeras två nya boenden med 12 lägenheter totalt.

Daglig verksamhet

En påtaglig volymökning har skett inom daglig verksamhet de senaste åren. För att kunna möta efterfrågan och verkställa nya beslut krävs det start av nya verksamheter, vilket innebär ökade kostnader för lokaler och personal samt kringkostnader. Svårigheten med att hitta nya lokaler har försenat processen och gjort att nya verksamheter inte kunnat starta i önskad takt de senaste åren.

Flera nya verksamheter startade dock under våren 2023, vilket genererat en negativ budgetavvikelse för året med helårseffekt för 2024.

Som diagrammet visar har volymutvecklingen inom daglig verksamhet varit betydligt högre än befolkningsutvecklingen i de flesta ålderskategorier under perioden 2020 - 2022. Totalt ökade befolkningen med 3 procent under perioden medan volymutvecklingen inom daglig verksamhet var 11 procent.

Volymökningar som överstiger befolkningsutvecklingen gör att nämnden inte har möjlighet att finansiera utbyggnaden av daglig verksamhet inom ramen för den årliga demografikompensationen som erhålls i budgetramen. I takt med den kraftiga utbyggnaden som för tillfället sker, ackumuleras kostnaderna för utbyggnad vilket leder till en kostnadsstegring som ökar från år till år. Bortsett från detta framhåller funktionsstödsnämnden ett ökat behov av kommunbidrag om 29 mnkr för att finansiera start av nya verksamheter 2024 samt helårseffekten av verksamheter som startat 2023. Behovet av utökat kommunbidrag är beräknat med hänsyn till den ekonomiska effekt som verksamhetens arbete med effektiviseringsåtgärder bedöms kunna ge.

Personlig assistans

Nivån på assistansersättningen har en kontinuerlig negativ påverkan på nämndens ekonomi då utförarenheten för personlig assistans enligt SFB är intäktsfinansierad och helt beroende av inbetalningar från Försäkringskassan. Problematiken med schablonbeloppets låga nivå är en nationell frågeställning.

Nämndens utförarenhet för personlig assistans enligt SFB har redovisat en negativ budgetavvikelse under många år vilket har en direkt koppling till diskrepansen mellan intäkten i form av assistansersättning och de verkliga kostnaderna. Bedömningen är att enligt nuvarande förutsättningar har verksamheten inga möjligheter att uppnå en ekonomi i balans och ett tillskott av kommunbidrag behövs för att komplettera intäkten från Försäkringskassan. Behovet av kommunbidrag beräknas till 10 mnkr för 2024. Till grund för beräkningen står ett påslag om 12 procent av schablonersättningen för varje utförd timme.

Främjande och förebyggande insatser till barn och unga

Förvaltningen har identifierat satsningar som behöver genomföras för att uppnå en hög kvalitet och högre kostnadseffektivitet i stödet till de barn som tillhör nämndens målgrupper samt till deras anhöriga. Syftet är att kunna sätta in tidiga och omfattande avlastande insatser till de familjer som behöver det, stöd i utvecklingen till de barn som behöver det, samt stöd till barn som är anhöriga till nämndens målgrupper.

Efterfrågan om platser på korttidshem för barn såväl som inom helgvistelse ökar. Samtidigt är behovet av avlastning hos barnfamiljer som störst under helger. Förvaltningen behöver påbörja utbyggnaden av ett nytt korttidshem för barn med omfattande behov av stöd. Syftet är att kunna erbjuda omfattande avlastande insatser som ger återhämtning på riktigt till vårdnadshavarna och övriga familjemedlemmar, samt möjlighet till återhämtning och vila för barnen. Det finns även behov av ett ytterligare helgkollo riktat till barn och unga med högfungerande autism. Syftet är att stärka målgruppen och skapa förutsättningar för en god psykisk hälsa och en framtid med egenmakt, självbestämmande och ökad möjlighet till egen försörjning.

Vidare behöver verksamheten avlösning och ledsagning byggas ut och förstärkas, så att en god matchning kan uppnås mellan avlösare/ledsagare och de barn och ungdomar de ska jobba med. Verksamheten behöver också kunna jobba mer med rekrytering samt lägga tid och resurser på att jobba motiverande med barnen och ungdomarna så att de vill ta emot insatsen. Syftet är att skapa förutsättningar för att på ett kostnadseffektivt sätt kunna ge ett omfattande avlastande stöd i hemmet samt möjlighet för ungdomarna att skapa sociala relationer och få en mer stimulerande och aktiv fritid.

Även det direkta stödet till barn som är anhöriga behöver utvecklas i samarbete med övriga socialförvaltningar och med fokus på anhörigperspektivet i verksamheterna.

För att kunna utveckla de förebyggande insatserna till barn och unga enligt den planering som beskrivits och därmed uppnå det förväntade positiva resultatet på lång sikt finns det behov av ekonomiska medel om 20 mnkr för 2024.

Boendestöd

Boendestöd är en förhållandevis resurseffektiv insats som kan bidra till att minska behovet av betydligt mer kostsamma insatser samtidigt som den enskildes självständighet tillförsäkras i hög grad.

Särskilt boendestödet som alternativ till LSS-boende för personer med lindrig utvecklingsstörning och/eller autismspektrumtillstånd bedöms som en resurseffektiv verksamhet jämfört med LSS-boende.

Enligt förvaltningens bedömning har volymutvecklingen inom målgruppen som får boendestöd enligt SoL i stället för LSS-boende bidragit till ett minskat behov av service- och satellitboende enligt LSS de senaste åren.

Prognosen är att behovet av boendestöd kommer att öka ytterligare framöver. För att tillförsäkra att rätt stöd erbjuds den enskilde inom socialpsykiatri såväl som i form av alternativ till LSS-boende, bedöms behovet av utökad kommunbidrag 2024 uppgå till 10 mnkr för att möta den ökade efterfrågan.

Korttidsvistelse

Den höga efterfrågan om korttidsplatser bedöms kvarstå under 2024. De faktorer som står till grund för utvecklingen så som väntetiden till boende enligt SoL och LSS, underskottet av bostäder på den öppna bostadsmarknaden samt samsjukligheten inom målgruppen bedöms vara bestående under kommande år.

Nämnden vill därför framhålla att volymökningen, även med hänsyn till kostnadseffektiva lösningar genom omställningar i verksamheten, inte kan finansieras inom nuvarande budgetram. Bedömningen är att ett utökad kommunbidrag om 7 mnkr behövs för att finansiera en ökning med sju korttidsplatser.

Socialpsykiatri och mötesplatser

Det är en utmaning för nämnden att statliga medel delvis finansierar den utveckling som sker gällande mötesplatser och andra satsningar inom socialpsykiatri. Det råder en ökad osäkerhet gällande statliga medel framöver, vissa statsbidrag prognostiseras minska medan andra upphör helt. Samtidigt ökar efterfrågan om mötesplatser och andra satsningar för att bryta social isolering inom nämndens målgrupper. Det finns ett behov av finansiering inom ramen för reguljär verksamhet, vilket i nuläget inte kan tillgodoses genom omfördelning inom befintlig ram.

För att möta efterfrågan om social samvaro och upprätthålla de goda resultat som uppnåtts genom satsningar med statlig finansiering bedöms behovet av kommunbidrag uppgå till 6 mnkr 2024.

Hälso- och sjukvårdsverksamheten

Utökningen av hälso- och sjukvårdsinsatser bör följa ökningen av brukarvolymerna, vilket i alla delar inte fullt ut är möjligt idag. Efterfrågan av hälso- och sjukvårdsinsatser inom nämndens målgrupper är avsevärt större än vad dagens dimensionering av HS- enheten kan möta. Samtidigt återspeglar efterfrågan om hälso- och sjukvårdsinsatser även förändringar i stödbehovet inom nämndens målgrupper.

Behovet av ekonomiska resurser med koppling till volym- och behovsförändringar i övriga verksamheter sker kontinuerligt och ackumuleras över tid. Omvårdnadsansvariga sjuksköterskor har idag ett för stort antal patienter per sjuksköterska med patientansvar vilket påverkar patientsäkerheten. Samtidigt pågår det ett löpande arbete för en allt effektivare hälso- och sjukvårdsverksamhet vilket delvis finansierar resursbehovet men för att komma i fas bedömer nämnden att det krävs ett tillskott av kommunbidrag om 20 mnkr.

Behov av fler biståndshandläggare med inriktning barn och unga

Ett ökat antal barn och unga i behov av stöd vid sidan om en ökad komplexitet i ärendena kräver anpassningar i utförandet av insatser men även inom handläggningen. För att kunna hantera inflödet och samtidigt arbeta förebyggande, samordnande och uppföljande finns det behov av fler LSS-handläggare inom barnsektionen. Ett minskat antal ärenden per handläggare möjliggör uppföljningar i syfte att öka och säkra kvalitén i insatserna men även för att arbeta kostnadseffektivt och tillförsäkra att rätt insatser på rätt nivå ger bästa möjliga effekt för den enskilde.

En utökning med två tjänster till en kostnad om 1,3 mnkr bedöms motsvara behovet under 2024.

Kompetensutveckling

För att nämnden ska upprätthålla kompetensförsörjningen och vara en attraktiv arbetsgivare krävs även vidare satsningar de kommande åren på kompetensutveckling för såväl medarbetare som chefer. Att medarbetarna får rätt kompetensutveckling är även en viktig förutsättning för att brukarna ska få rätt stöd och service.

Kompetenshöjande insatser såsom validering, uppdragsutbildningar, yrkeshögskola och annat samarbete med lärosäten kommer att krävas för såväl grundutbildningar som specialistutbildningar.

Funktionsstödsnämnden satsar bland annat vidare på validering av personalens kunskaper och kompetenser i förhållande till målen för nationella kurser som ingår i undersköterskeutbildningen med yrkesutgång mot funktionshinderområdet. Målgruppen är medarbetare som har tillsvidareanställning och som är motiverade att utbilda sig till undersköterska/stödassistent.

För att finansiera vikariekostnader för bemanning under ordinarie personals utbildning beräknas extra budgetmedel om 5 mnkr behövas 2024.

Lokalunderhåll

Det har tidigare saknats en strukturerad och översiktlig bild över de renoveringsbehov som finns i förvaltningens verksamheter och prioriteringar som krävs. Förvaltningens nya stödorganisation kring lokaler, som bildats 2023, har under våren genomfört en genomgång av lokalbeståndet. Underlaget används nu för att göra prioriteringar kring det framtida planerade underhållet.

För att kunna utföra såväl planerat som löpande underhåll beräknas att ett tillskott av ekonomiska resurser om 7 mnkr behövs 2023.

Förutsättningar för digitalisering

För att uppnå önskad förflyttning i det digitala arbetet krävs det adekvat teknisk utrustning. Ett tillräckligt antal bärbara datorer och mobiltelefoner såväl för upprustning som för utbyte är en förutsättning för att kunna tillförsäkra mobilitet i verksamheterna.

Till inköp av teknisk utrustning för fortsatt utveckling inom IT och digitalisering beräknas behovet av kommunbidrag uppgå till 8 mnkr under 2024.

Ökade kostnader i en osäker omvärld

Det globala ekonomiska läget med en hög inflation och stigande priser för varor och tjänster utgör en riskfaktor för nämndens ekonomi de närmaste åren.

Generella kostnadsökningar som nämnden inte har möjlighet att påverka, såsom utfallet för årets lönerrevision och ovanligt höga hyreshöjningar för nämndens lokaler har en negativ påverkan på nämndens ekonomiska resultat 2023, vilket bedöms ske även 2024. Jämfört med i budget indexerade uppräkningsgenererar löneutvecklingen om drygt 4 procent för merparten av förvaltningens medarbetare tillsammans med höjningen av ersättningen för Ob-tillägg samt hyreshöjningar för nämndens lokaler en extrakostnad om cirka 15 mnkr på årsbasis.

PÅGÅENDE ARBETE FÖR ATT MINSKA KOSTNADERNA PÅ SIKT

Förvaltningen genomför ett omfattande utvecklingsarbete för att möta de verksamhetsmässiga utmaningar som bedöms ha påverkat kostnadsutvecklingen de senaste åren. En effektiv verksamhetsstyrning som har fokus på kärnuppdraget riktat till Malmöborna och trygga anställningar för medarbetare genomsyrar arbetet inom nämndens samtliga verksamhetsavdelningar och har en central roll för att uppnå kostnadseffektivitet. Fokus ligger även på ett hållbart ledarskap, en hälsosam organisation och en god arbetsmiljö samt på att vidare utveckla det främjande och förebyggande verksamhetsstödet. Det pågående utvecklingsarbetet förutsätter förändringar och omställningar i verksamheten som tar tid att implementera, vilket skapar en osäkerhet kring tidpunkten då en full ekonomisk effekt av påbörjade åtgärder kan uppnås. Nämnden känner sig trygg i att det pågående utvecklingsarbetet kommer att ge många positiva effekter framöver i form av ökad kvalitet, en effektivare styrning och minskade kostnader på sikt.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Statsbidrag varaktig vård	Migrationsverket	13 000	13 000
Stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa och ohälsa (PRIO-medel)	Socialstyrelsen	4 900	1 600
Skånegemensamma stimulansmedel till insatser för förstärkt samverkan inom området psykisk hälsa	Regeringen via SKR och KFS	2 500	800
Statsbidrag Nära vård	Regeringen via SKR och KFS	14 400	14 400
Statsbidrag för ett hållbart arbetsliv	Socialstyrelsen	700	700
Statsbidrag för verksamhetsförlagd utbildning	Socialstyrelsen	400	400
Statsbidrag Säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer	Socialstyrelsen	1 700	1 700
Statsbidrag Personligt Ombud	Socialstyrelsen/ Länsstyrelsen	5 600	5 600
Statsbidrag sociala insatser och lokal utveckling (ansökt, ej beviljat ännu)	Socialstyrelsen	3 500	0
Statsbidrag Habiliteringsersättning	Socialstyrelsen	7 611	7 600
Övriga bidrag			
Lönebidrag /Nystartsjobb	Arbetsförmedlingen	2 600	2 600
Assistansersättning personlig assistans SFB	Försäkringskassan	75 000	75 000
Momsbidrag för köp av ej skattepliktig verksamhet	Skatteverket	21 000	21 000
SUMMA BIDRAG		152 911	144 400

Prognosen avseende riktade statsbidrag och övriga bidrag är 153 mnkr för 2023 och 144 mnkr för 2024, varav 54 mnkr respektive 46 mnkr avser riktade statsbidrag.

Utmaningar med statsbidrag

Tillfälliga och riktade statsbidrag kan leda till underfinansierad verksamhet om dessa statsbidrag sedan dras in, vilket försvårar planeringen på längre sikt. Generella och långsiktiga satsningar ger bättre förutsättningar för en stabilare utveckling och verksamhet. SKR har länge drivit frågan om mer generella än riktade statsbidrag till kommunsektorn samt framfört behovet av tidiga besked och långsiktiga planeringsförutsättningar. SKR aktualiserade frågan på nytt våren 2023 genom ett tydligt medskick till regeringen inför vårändringsbudgeten om att se över de riktade bidragen och se till att kommuner och regioner får medel att använda till basverksamheterna. Även i Ekonomirapporten från maj 2023 konstaterar SKR att med färre riktade statsbidrag skulle kommuners och regioners planering bli mer långsiktig och att principer behövs för hur och när riktade bidrag ska användas.

Den pågående översynen av den kommunalekonomiska utjämningen kommer att, enligt direktivet, behandla riktade statsbidrag och föreslå vilka riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget samt vid behov föreslå de följändringar i kostnadsutjämningen som skulle vara motiverade av detta. Utredningens direktiv framhåller att ett helhetsperspektiv bör beaktas vid valet mellan generella och riktade statsbidrag, i syfte att underlätta för kommuner och regioner att planera och bedriva verksamhet på ett effektivt sätt. Direktivet konstaterar vidare att en träffsäker kostnadsutjämning, som kompenserar kommuner och regioner för merkostnader som följer av opåverkbara och strukturella faktorer, kan minska behovet av vissa riktade statsbidrag.

Så länge den statliga styrningen ändå fortsätter att ske via denna typ av kortsiktiga riktade bidrag till olika sektorer är det viktigt att nämndens målgrupper inte försvinner i andra stora satsningar som till exempel skol- eller äldreområdena. Coronapandemin har belyst brister som bedöms ha funnits länge inom

äldreomsorgen och synliggjort behovet av förändringar på såväl kort som längre sikt, för både de äldres och för medarbetarnas och arbetsmiljöns skull. Detta ledde till att regeringen gjorde stora nationella satsningar på äldreomsorgen. Som exempel kan nämnas att vid en jämförelse avseende 2022 konstaterats att riktade statsbidrag uppgår till 5,4 procent av hälsa-, vård- och omsorgsnämndens kommunbidrag medan motsvarande andel för funktionsstödsnämnden är 2,4 procent.

Begäran om investeringsram

Funktionsstödsnämnden begär för 2024 en investeringsram om 20 000 tkr.

Under 2024 planeras två nya LSS-boenden öppna, ett för vuxna och ett för barn och unga samt flertalet nya dagliga verksamheter starta. Efterfrågan inom daglig verksamhet leder till ett fortsatt behov av omfattande utbyggnad under 2024. Detta innebär behov av inköp av inventarier samtidigt som priserna blir högre. Renoveringar och kompletteringar för att skapa lokalmässiga förutsättningar för att möta brukarnas behov skapar också ett kontinuerligt behov av investeringsutrymme för nämnden.

Arbetet med att uppnå en fullständig underhållsplan och en sammanhållen investeringsstyrning som påbörjats under 2022–2023 innebär ett ökat behov av investeringsram mot tidigare.

För planeringsperioden 2025 – 2029 är bedömningen att en investeringsram om 20 000 tkr per år täcker de behov som uppstår.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025–2029 (belopp i tkr)

Investeringstyp	Begäran	Plan				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Inventarier/ Byggnadsinventarier	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Summa investeringsram	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000